POSAMEZNA ŠTEVILKA 6 DIN

POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI

ZASAVSKI VESTNIK

LETO V. — ŠT. 20. GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZASAVJA »TRBOVLJE«, 22. MAJA 1952

Josip Vidmar

LIK MARŠALA TITA

Vera v osebnost in znatiželjno zanimanje zanjo je dediščina književnosti in vzgoje, ki se ju ne bom otresel nikoli. Zato sem tudi na nočnih pohodih na poti v Jajce marsikatero uro prebil v ugibanju o osebnosti Tita, čigar ime, glasno zlogovano kot Ti-to, Ti-to . . ., sem čul na tolikih zborovanjih in mitingih in ki na vsakem takem zborovanju od Gorice pa globoko tja v Makedonijo in Albanijo sproži vihar navdušenja in odobravanja.

Kdo je Tito, kakšen je njegov notranji lik, njegova človeška podoba? sem se vpraševal poln nestrpnega pričakovanja. Kdo je ta kmečki sin hrvatskega Zagorja, sin Hrvata in Slovenke, ta industrijski proletarec, strugar, ki se je udeležil bojev ruske državljanske vojne in ki stoji danes na čelu vsega jugoslovanskega osvobodilnega gibanja, katerega je pokrenil v prvih dneh narodne vstaje v Srbiji, organiziral prve odrede partizanov, stopil v zvezo z vsemi svobodoljubnimi skupinami in tako polagoma v neprestanih bojih, sredi akcij, nemških ofenziv ustvaril ogromno in čudežno enoto narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Jugoslavije, uporniško armado, ki je trajno obdana in obkoljena od sovražnikov, neprestano rasla, se sproti oboroževala in vežbala, dokler ni dosegla četrtmilijonske moči, trdne organizacije z vzorno disciplino, s strokovnjaškim vodstvom, vso prežeto z enotnim narodno revolucionarnim in pravljično junaškim duhom? Kdo je Tito? sem se vpraševal in ga v mislih primerjal z junaškimi osebnostmi iz zgodovine drugih narodov, za katerimi voditelj naše osvobodilne borbe v ničemer ne zaostaja. Primerjal sem ga z ruskima osvobodilnima borcema, z Minjinom in Požarskim, z mehikanskim junakom Juarezom, z orleansko junakinjo Ivano D'Arcovo in s podobnimi zgodovinskimi heroji in sem pri vsakem od njih mogel ugotoviti, da ni nobeden v tako težkih okoliščinah dosegel takih uspehov kakor Tito. In čim jasnejša mi je postajala njegova zgodovinska veličina, tem večje je bilo moje zanimanje za živo pojavo tega moža, tem bolj nestrpno me je zanimal neposredni vtis njegove osebnosti, tem bolj sem si želel žive opore za spoznanje njenih osnov in posebnosti.

Poznal sem nekaj njegovih slik, fotografij in grafik, ki so nam jih prinesli kurirji z juga in ki sem si jih bil pozorno ogledal. Nobena izmed fotografij mi o njegovi osebnosti ni kdo ve kaj razodela. Bile so medle, kazale so obraz, ki je imel nekoliko tujo izrazitost, nikakor pa ne pravega pečata veličine. Grafike pa so predstavljale nekakšno tipično balkansko obličje, v katerem je umetnik očitno skušal stopnjevati silo in moč, energijo, ne pa tudi duha ali kakršne koli višje človečnosti, ki jo je moral vsakdo čutiti v dejanjih tega moža poleg junaštva in energije. Vse te slike so me navdajale samo z neko skrbjo, z nekim nemirom; kdo in kaj je ta človek, ki vodi našo veliko stvar? Ali je v njem dragocenost, veličina, ki ni zgolj energija in moč?

Tako ugibanje in hkrati globoka, radostna zavest, da živi sredi nas mož, kakršne poznamo samo iz zgodovine, da ta resnični junak ali tvorec usode narodov živi v naši bližini in da mu bom v kratkem segel v roko ter ga v razgovoru spoznam neposredno, sta me spremljala na naših nočnih pohodih, na dolgih vožnjah s kamioni in spet na nočnih pohodih in vožnjah s partizanskimi kamioni ter z vlakom, ki nas je naposled pripeljal v Jajce.

Na postaji nas je pričakoval častnik, ki nas je odvedel v Vrhovni štab, kjer sem se komaj utegnil pozdraviti z nekaterimi znanci, ko mi je bilo sporočeno, da predsednika dr. Ribarja, popa Zečevića in mene pričakuje tovariš Tito. Sledil sem dežurnemu in po kratki poti stopil v delavnico komandanta Narodnosvobodilne vojske Jugoslavije. Bilo je v večernem mraku in snažna, preprosta, ne velika soba je bila polna električne luči. Opazil sem nekaj naslanjačev, na dveh izmed njih sta že sedela tovariša, ki sta bila povabljena hkrati z menoj, poleg vrat pa je nepremično stal komandantov osebni dežurni častnik, nasproti vratom je stala velika pisalna miza, osvetljena še močneje od ostale sobe in polna papirjev. Za njo je sedel Tito. Stopil sem k njemu, se mu predstavil in sproščeno zavzet sedel na prostor, ki mi ga je ponudil. Motril sem njegovo pojavo z vso pozornostjo in z vso zbranostjo, ki jo premorem. Srednje visok je, čvrste rasti, glavo nosi ponosno. Obraz blede polti, obrit, lasje plavi, na sencih rahlo osiveli, čelo visoko, oči mu leže globoko, svetlomodre so in nekoliko zastrte ter utrujene, a polne moči, nos izrazito upognjen, izraz ust nepregledno kompliciran, brada krepka, celoten izraz obraza je energičen in očarljiv, nekaj napoleonskega je v njegovi teži, a mogel bi biti tudi obraz umetnika. Njegovo vedenje je zadržano in mirno, toda njegove kretnje so hlastne, nervozne.

Opazoval sem ga sproščen, skoraj bi dejal olajšan. Vprašanja, ki so me navdajala na poti z nemirom in skrbjo, so bila zdaj odgovorjena. Ne znal bi tedaj odgovoriti zakaj, toda že sam sem si bil na jasnem, da se v tem možu združita energija in čar, neka fascinirajoča moč, ki je dana samo dragocenim in žlahtnejšim naravam. Čutil sem v njem nekaj zanosnega in vznesenega, nekaj trdo realnega in hkrati vzvišenega.

Tak je bil moj prvi vtis o Titu. Ves čas mojega bivanja v Jajcu sem obedoval in večerjal na njegovi levi strani nasproti dr. Ribarju in moja pozornost ni mirovala. Zbral sem veliko vtisov o njegovi osebni zadržanosti in nervoznosti, o njegovi molčečnosti, ki se druži v njem z naravno prostodušnostjo, o njegovi disciplinirani in prirodno neugnani delavnosti. A vse to so drobni vtisi, ki nikakor ne povedo o Titu toliko kot vtis prvega srečanja in še neki kasnejši vtis, ki ga nameravam še opisati.

Bilo je na zgodovinskem zasedanju AVNOJ. Podal sem v imenu slovenske delegacije predlog o ustanovitvi naslova »maršal Jugoslavije« v narodnoosvobodilni vojski in sem prosil Predsedstvo AVNOJ, naj ta naslov kot prvemu podeli komandantu tovarišu Titu. Predlog je bil z viharnim navdušenjem sprejet. Takoj nato se je novoizvoljeno predsedstvo sestalo in podelilo naslov, kakor je bilo predlagano. Bil je to nedvomno velik trenutek v Titovem življenju. Opazoval sem ga ves ta čas z nenasitno, ostro pozornostjo. Ko mu je bil podeljen visoki naslov, smo mu vsi člani Predsedstva čestitali. Vsakemu izmed nas je stisnil roko, s svojimi ožjimi, starimi sodelavci pa se je poljubil. Nobena črtica na njegovem obrazu mi ni ušla. Bil je srečen in prevzet, toda ko je objemal svoje stare prijatelje, sta njegov izraz in kretnja govorila: »Tovariši, dopolnili smo važen del svoje naloge. Velik in težak kos našega dela je opravljen.« Skratka, to ni bila sreča osebne zadoščenosti, temveč sreča nad uspehom stvari. In to je velika in visoka sreča. Izmed vseh močnejših vtisov je ta najmočneje potrdil moj prvi vtis in tisti trenutek sem bil srečen tudi sam, ker sem smel sodelovati pri dopolnitvi velikega in slavnega poglavja naše osvobodilne borbe in ker sem z vso gotovostjo vedel, da je vodstvo naše zgodovinske stvari v pravih rokah, v rokah človeka, ki je živeč zanjo znal pozabiti na vse nebistveno, nevažno in tudi nase — v rokah človeka, ki je posvečen. Resnično velika dela nastajajo samo iz posvečenosti. Lik maršala Tita priča o veličini naše borbe, je upravičeno njen simbol. Prejel je od nje svojo veličino in zdaj jo tudi ona prejema od njega.

Ob 60 letnici maršala Tita

25. maja letošnjega leta bo praznoval naš maršal Tito svoj 60. rojstni dan. Ta dan ni samo njegov življenjski praznik, marveč tudi praznik naših narodov. Življenje in delo tovariša Tita sta neločljivo povezana z delom naših borcev, povezana z zgodovino junaške Komunistične partije in našo hrabro JLA. Prav tako pa je ime maršala Tita povezano z zgodovino vsega naprednega človeštva, saj predstavlja ta mož ne samo največjega borca za velike ideale jugoslovanskih narodov, marveč tudi ideale vsega naprednega delavstva sveta.

Petindvajsetega maja leta 1892 se je rodil v vasi Kumrovec v Hrvatskem Zagorju mož, čigar ime izgovarjajo danes s spoštovanjem in občudovanjem ne samo narodi Jugoslavije, marveč govore o njem s čislanjem delovni ljudje vseh naprednih držav v svetu.

Lik neustrašenega borca za uresničenje socialističnih idealov je naš maršal Tito, ki že 15 let vodi z brezprimerno veščino našo Komunistično partijo in naše narode k napredku, k skupnim vzorom delovnih ljudi vseh narodov — k socializmu.

Tovariš Tito je že v svoji rani mladosti videl in občutil vse trpljenje in gorje malega slovenskega in hrvatskega naroda, ki ga je tlačila in ubijala nemška in madžarska aristokracija ter tedanja buržoazija. Že kot mladenič je čutil v sebi odpor proti izkoriščevalskemu razredu in kasti, ki je tlačila in izmozgavala delovno ljudstvo. Ko se je učil obrti kot strugar, se je boril proti razrednemu izkoriščanju. Prišla je prva svetovna vojna in z njo propad nekdaj mogočne avstroogrske monarhije. Stara kraljevina SHS, ki je bila ustanovljena na ruševinah avstroogrske monarhije po želji drugih, ni prinesla narodom Jugoslavije pričakovane svobode, pač pa prav enako izkoriščanje jugoslovanskih delovnih ljudi ter ščuvanja naroda proti narodu. Cilj vodstva stare Jugoslavije je bil netiti sovraštvo med jugoslovanskimi narodi in jih deliti, z razdvajanjem pa jih vladati in izkoriščati tedanjim mogotcem v prid. Najboljši borci naših jugoslovanskih narodov so umirali po ječah, drugi borci pa so morali delati podtalno, skrivno, da pomagajo svojemu narodu, da pripravijo vse potrebno za končni spopad in odločilno bitko s svojim razrednim sovražnikom, ki je prišla leta 1941.

Tudi naš voditelj, maršal Tito, je kot neustrašen borec za delavske pravice okusil vse »dobrote« Lepoglave in mariborske kaznilnice, toda njegov uporni duh je zmagal. Ko se je leta 1937 vrnil iz Rusije, je prevzel vodstvo naše KPJ. Tovariš Tito je bil tisti mož, ki je postavil načela za pravilno rešitev in ureditev narodnih vprašanj v Jugoslaviji, z njimi pa je hkrati postavil temelje za borbo in upor, ki je vzplamtel leta 1941.

Ime tovariša Tita, vodje upora jugoslovanskih narodov, je bilo ime, ki si ga slišal v letih naše narodnoosvobodilne vojne po vseh krajih naše širne domovine, slišal si ga v Gorici, v Trstu in na Koroškem, povsod, kjer biva in živi naš človek, slišal pa si izgovarjati z občudovanjem njegovo ime tudi izven meja naše države. Po vsej Jugoslaviji je sprožilo ime tovariša Tita viharno navdušenje, ime velikega borca za svobodo, nacionalne pravice jugoslovanskih narodov in pravice delovnih ljudi.

Marsikdo se je v tistih letih vpraševal, kdo je Tito, kdo je ta kmečki sin iz Hrvatskega Zagorja, sin Hrvata in Slovenke, ta industrijski delavec, preprost strugar, ki je po svojih dolgoletnih bojih in izkušnjah stopil na čelo upora naših narodov proti okupatorju. Tito je bil tisti mož, ki je pokrenil narodno vstajo v Srbiji, ki je organiziral prve odrede partizanov, iz katerih je zrasla po vseh krajih Jugoslavije v težkih bojih s sovražnikom mogočna vojska, naša Jugoslovanska ljudska armada, ki je končno zmagala nad oboroženimi silami okupatorja. Na čelu naše slavne JLA stoji naš maršal Tito. To Armado je skoval mož, čigar osebnost bi lahko primerjali z zgodovinskimi junaki drugih narodov, Ivano d'Arc, Mininom, Požarskim, mehikanskim Juarezom in drugimi zgodovinskimi heroji, od katerih pa nobeden ni dosegel v tako težkih okoliščinah takšne uspehe kot naš maršal Tito.

V teku te velike narodne borbe je rasla njegova osebnost. Do začetka te velike bitke še malo poznan, je z rastjo in porajanjem novih oboroženih čet in brigad pridobivalo ime neustrašenega borca Tita na pomenu in ugledu. Vsi borci so govorili o njem. Okupatorske vojaške sile in naši izdajalci so se bali nastopa vojske maršala Tita.

Kakor je bil maršal Tito organizator in vodja naše Ljudske vojske, tako je bil ustanovitelj naše nove demokratične federativne ljudske republike Jugoslavije.

Maršal Tito je stal vedno na čelu za neodvisnost naših narodov. Danes pomenja ta borba bitko za zgraditev socializma v naši domovini. Zgraditev socializma pa pomenja zgraditev države in družbenega reda, kjer ne bo izkoriščevalcev in izkoriščanja, kjer bo vsakdo užival sadove svojega dela v neokrnjeni meri.

Kakor je maršal Tito ostal vedno odločno za neodvisnost in suverenost naših narodov, tako je tudi v časih, ko so zaradi izdajstva Jugoslavije po SZ nastale v naši državi velike težave, zlasti v gospodarskem pogledu, tako je tovariš Tito v imenu naših narodov povedal naše odločno stališče do vseh tistih, ki so izdali koristi delavskega razreda. Takrat se je morala naša država preusmeriti. Poiskati je morala prijatelje, ki so pripravljeni spoštovati našo državo, njeno politično in gospodarsko neodvisnost. Naše državno in politično vodstvo je moralo nadaljevati začrtano pot v smeri socialističnega razvoja. To pot danes uspešno nadaljujemo kljub velikemu nasprotovanju SZ in njej podrejenih držav in to pot nadaljujemo z uspehom po zaslugi našega maršala Tita. Pa ne samo to. Danes spet začenja dvigati italijanski fašizem pod drugim imenom svojo glavo. Ta fašizem steguje ponovno svoje grabežljive roke po naši zemlji. Tudi o tem vprašanju je spregovoril naš maršal Tito, zlasti ob obletnici ljudske vstaje v Hrvatskem Zagorju, kjer je dejal: »Obtožujemo tiste, ki ščuvajo italijanski narod in ga hočejo spet zapeljati v novo pustolovščino.« Vedno in povsod je maršal Tito poudarjal, da tujega nočemo, svojega pa ne damo. To poudarja danes in bo poudarjal jutri, dokler ne bodo vsi narodi uživali take svobode, kot jo uživajo državljani svobodne in neodvisne Titove Jugoslavije.

Ob 60-letnici našega maršala Tita lahko rečemo, da so prišli jugoslovanski narodi pod vodstvom naše KPJ in maršala Tita v izkušnjah socialističnega razvoja že zelo daleč. Težavna je čestokrat še ta pot, a vendar pravilna, saj vodi v lepšo prihodnost delovnega človeka. Pravilna je ta pot, saj smo z gradnjo socialistične Jugoslavije z maršalom Titom na čelu v vrstah prvoborcev za gospodarsko in politično neodvisnost vsakega naroda, smo za bratstvo med narodi, smo za svetovni mir.

Narodi Jugoslavije vidijo v osebi maršala Tita poroštvo za obstoj in napredek svoje domovine. Ko slavimo njegov 60. rojstni dan, mislimo, da njegov življenjski praznik ni samo praznik naših narodov, marveč praznik vsega naprednega človeštva sveta, praznik vseh tistih, ki se borijo za človečanske pravice delovnega človeka.

Ime našega maršala Tita je simbol vsakega Jugoslovana, ki se bori za svobodo in za napredek človeštva, za mir in za srečni dom naših narodov in narodov vsega sveta.

Ob 60-letnici našega maršala prihaja iz vseh naših src enodušna želja, ki ni samo želja vseh Jugoslovanov, marveč želja vseh naprednih ljudi sveta, ki so se borili za svobodo in pravice delovnega človeka: »Naj živi voditelj in učitelj jugoslovanskih narodov, naš ljubljeni maršal Tito!«

TITOVA KAJAKAŠKA ŠTAFETA V LITIJI

V sredo 14. maja je dospela v Litijo Titova kajakaška štafeta, kjer so je sprejeli zelo slovesno. Naslednji dan je predsednik PBD tov. Kolšek izročil tov. Jožetu Nejedlyju, predstavniku Litije, štafetno palico s pozdravnim pismom maršalu Titu za njegov 60. rojstni dan, nakar je krenila štafeta proti Hrastniku. Štafeto sta spremljala v kajakih še Litijana tov. Hine Lebinger in Franci Lesjak — ter nekaj članov ljubljanskega kajakaškega društva Cveto Močnik.

VLADIMIR NAZOR O MARŠALU TITU

Na slovesni akademiji v čast maršala Tita v Otočcu je imel hrvatski pesnik Nazor, predsednik ZAVNOH, naslednji govor:

»V vseh časih in v vseh vojskah so imeli maršale. Imajo jih tudi danes. Zdaj pa imamo še v naši Narodnoosvobodilni vojski in v svobodni Jugoslaviji maršala. Naš vrhovni komandant tovariš Tito je maršal.

Tovariši, velika je razlika med našim maršalom in tistimi, ki sem jih poprej omenil. Poprej omenjene maršale so imenovali cesarji, kralji, fürerji ali duceji, ker so ti ljudje delali bodisi dobro, bodisi slabo, bodisi človeško, bodisi nečloveško v njihovo korist in po njihovem nalogu. Našega maršala je pa dala naša vojska in so ga izvolili naši narodni zastopniki. Izvolili so ga iz vojske, sestavljene iz ljudskih sinov, ki so se vzdignili na vstajo za svoje pravice in svobodo. Tako je torej naš tovariš Tito pravi narodni maršal.

Maršalski naslov ima svoj izraz tudi v zunanjem znaku. Kadar dobi poveljnik čast maršala, dobi kot zunanji znak maršalsko palico. To je palica iz plemenitega lesa, umetniško narezljana in okrašena z zlatom itd. Tako je pri drugih maršalih.

Pri našem maršalu Titu je pa drugače. Mi mu bomo dali častno palico iz hrastovega, glogovega in drenovega lesa, ki raste v naših gozdovih. In ne bomo je dali strugarju, da bi jo rezljal, gladil in strugal. Naj se izraža v njej trdna volja našega človeka, naj služi ta palica maršalu Titu za razbijanje trdih črepinj naših sovražnikov. Naj ne bo za vsiljivce in roparje samo trda palica, temveč tudi neusmiljena batina.

Mladina! Bodi vredna svojega imena! Zavedaj se, da morajo biti tvoji koraki k neogibni zmagi še krepkejši in hitrejši!

Zdaj se pa obrnimo z mislimi in srcem proti daljnim bosanskim hribom, kjer se gradi naša bodočnost in vzkliknimo:

Zdravo, tovariš maršal!«

(Po »Ljudski pravici« iz l. 1943.)

V zadnjih dneh po svetu

ITALIJANSKI VOLILNI TRUŠČ V TRSTU NA VIŠKU

Italijanski vodilni krogi so zadnje dni dali v pogon vse svoje nezdrave politične sile, da bi pri volitvah v Trstu odrezali čim uspešneje. V Trst pošiljajo svoje fašistične in kominformistične voditelje, ki se v tesnem objemu ob nesramnem žaljenju Jugoslavije zavzemajo za iste imperialistične osvojevalne cilje, ki so jih skušali uresničevati še za časa Mussolinijeve diktatorske ere. V Trstu nastopa javno kot govornik bivši Mussolinijev veleposlanik Anfuso, ki se ne sramuje javno proslavljati zasluge Mussolinijevega režima, zlasti pri osvajanju jugoslovanskega ozemlja, in izpričuje temeljni cilj neofašistov, t. j. osvoboditev Istre, Reke, Zadra in vse Dalmacije. Italijanski republikanski prvak La Malfa se baha z vojsko in napoveduje osvajanje bivših italijanskih ozemelj. V Milanu pripravljajo posebne »volilne« vlake, ki bodo vozili »tržaške volivce« iz Italije in zbirali »tržaške« volivce iz drugih krajev Italije. V Trstu se obeta celo prihod požigalca Slovenskega narodnega doma v Trstu, Giunte, in fašističnega maršala Grazianija, da bi javno sodelovala pri bučni italijanski volilni kampanji.

Slovensko-italijanska ljudska fronta pa je že vnaprej odrekla volitvam plebiscitarni značaj, ker italijanske volilne priprave jasno kažejo, da nikakor ne bodo natančna slika tržaških prilik.

Resnica je, da italijanski fašizem drzno dviga glavo tudi zaradi nerazumljivega popuščanja italijanskemu imperialističnemu apetitu v Londonu, vendar ne računa z jekleno odločnostjo jugoslovanskih narodov, ki si bodo znali zavarovati svoje narodne in teritorialne pravice ob Jadranskem morju.

TRGOVINSKI SPORAZUM JUGOSLOVANSKE CONE STO Z AVSTRIJO IN NEMČIJO

Avstrija in Nemčija sta podpisali trgovinski sporazum z jugoslovansko cono STO. Sporazum z Avstrijo določa obojestransko izmenjavo blaga v vrednosti 35 milijonov dinarjev, z Zahodno Nemčijo pa do 70 milijonov. Jugoslavija bo izvažala povrtnino, ribje konserve, marmor, uvažala pa industrijske izdelke.

OBNOVITEV ITALIJANSKE TRGOVSKE MORNARICE

Po izjavah odločilnih rimskih krogov je italijanska trgovska mornarica že v celoti obnovljena. Pred vojno je imela 3 milijone 500 tisoč ton trgovskih ladij, sedaj pa jih ima več kot 3 milijone 350 tisoč. Sedaj gradijo ladje-cisterne s skupno tonažo 250 tisoč ton, tako da bo s tem tonaža predvojne italijanske trgovske mornarice presežena.

MADŽARI V BUDIMPEŠTI STRAŽIJO STALINOV SPOMENIK

Tajna policija v Budimpešti je izdala posebne odredbe za varstvo Stalinovega spomenika. Poleg častne straže, ki stoji noč in dan pred spomenikom, so na strehi poslopja blizu spomenika postavili posebno stražo, ki je s telefonom zvezana s tajno policijo in ima nalog, da javlja vsako gibanje posameznih oseb pred spomenikom.

Trst pred odločitvijo

1922—1952

Spričo značaja, ki ga dobiva volilna kampanja za občinske volitve v Trstu, se nam, ki smo doživeli fašistično ero od njenih prvih začetkov, naravnost vsiljuje spomin na prve občinske volitve, ki so bile po prvi svetovni vojni. Bilo je to ravno pred tridesetimi leti, šteli smo leto 1922. Volitve so bile napovedane za 15. januar. Po dekretu z dne 31. decembra 1921 bi se morale vršiti štiri tedne po objavi tega dekreta, toda dejansko so se kakor sedanje volitve zavlekle do srede januarja 1922. Napovedane volitve so Slovenci po Trstu in po vsem Primorskem pozdravljali z veseljem, ker so upali, da bo tako končno nehala doba vsiljenih italijanskih občinskih gerentov in da bodo odslej lahko sami upravljali občine, ki so tako močno trpele med vojno in še bolj od dneva okupacije. In tega upanja jim niso zmanjšali niti grozni spomini na prve državnozborske volitve, ki so bile nekaj meseceev prej. Saj se je še dvigal dim v bližnji Istri, še je bila zemlja namočena s krvjo slovenskih in hrvatskih volilcev in iz ječ so se slišali glasovi rojakov, ki so jih obsodili, ker so se upravičeno skušali upreti porajajočemu se fašizmu. Toda dogodki so jim prinesli najhujše razočaranje.

Ob prvih državnozborskih volitvah leta 1921 in prav tako tudi ob prvih občinskih volitvah leta 1922 ni bil fašizem še na vladi. Toda potek obojnih volitev je v Istri in v Trstu nosil pečat najhujšega fašističnega terorja. Z visokodonečimi nacionalističnimi in protislovanskimi gesli so se spravili fašisti nad Slovence in Hrvate v komaj anektiranem ozemlju. Razne »demokratične« stranke, ki so bile tedaj na vladi, se niso temu uprle, obratno, blagohotno so dopuščale divjanje fašističnih tolp in so ga celo z organi javne varnosti podpirale. Deloma so to storile zato, ker so spričo sitematičnega protijugoslovanskega hujskanja glede mržnje do Slovencev in Hrvatov niso razlikovale od fašistov, deloma pa iz strahu pred fašisti ter so skušale tako odvračati nevarnost od sebe proti Slovencem in Hrvatom na Primorskem. Ta podla igra raznih italijanskih vlad je omogočila, da je bil požig Narodnega doma v Trstu že julija 1920, t. j. pred aneksijo, ognjeni krst fašizma, in je dala fašistom možnost, da so naprej v Istri in v Trstu nemoteno in nekaznovano začeli s svojimi ustrahovalnimi pohodi.

Ne bomo tu oživljali vseh epizod fašističnega divjanja v Trstu, posebno v predmestjih in v okolici ob času občinskih volitev 1922. O tem zgovorno priča že samo dejstvo, da je od 56.000 vpisanih volilnih upravičencev glasovalo samo 26.000.

In danes se igra ponavlja. Trst ni sicer tokrat sestavni del Italije, toda Italija ga smatra za takšnega in v tem pogledu žal ne naleti na gluha ušesa pri Anglosasih. Dejstvo je, da so na pritisk italijanske vlade ponovno prenesli volitve in da so uvedli tudi v Trstu novi italijanski volilni zakon, ki kot tak že močno prikrajša tržaške Slovence v njihovi pravici do sorazmernega zastopstva v občinski upravi. Ker pa se Italiji ni posrečilo, da dobi v svoje roke varnostno oblast v Trstu, in je tako manj verjetno, da bi mogli neofašisti in drugi elementi neovirano onemogočiti glasovanje Slovencev, ji je angloameriška vojna uprava toliko šla na roko, da so vpisali v volilne sezname vse Italijane, ki so kdaj koli bivali v Trstu in po najnovejšem odloku vse »esule«. Le tako je bilo spričo 272.000 prebivalcev možno ustvariti 202.000 volilnih upravičencev. Leta 1922 so s terorjem znižali število volilcev od 56.000 na 26.000, in sicer skorajda izključno na škodo Slovencev. Sedaj pa so obratno in morda v še večji meri, krivično povišali število volilnih upravičencev, seveda zopet samo na škodo Slovencev.

Politično ozračje sedanjih občinskih volitev je enako ozračju leta 1922. Fašizem je zopet na pohodu. Kakor požig Narodnega doma leta 1920 so bile letošnje demonstracije v Trstu javni začetek fašističnega udejstvovanja. Zaman skuša to prikrivati vladajoča demokrščanska stranka v Trstu in v Italiji. Volilna kampanja v Trstu z neofašističnimi izpadi govori dovolj jasno. Zaman skušajo sedaj zajeziti plaz, ki so ga zavestno ali nezavestno sprožili. V tem jim bo bore malo pomagalo tudi »tretje volitveno darilo« Anglosasov. Za tem darilom bodo zahtevali še druga, samo da se ohranijo na stolčkih, ki se jim hudo majejo. Toda tako samo pripravljajo tla za tiste, ki jih hočejo z doseženimi mednarodno-političnimi uspehi držati v ozadju. Ali človek se ne more otresti vtisa, da se je neofašistično gibanje že močno vgnezdilo v samih vladnih krogih, saj je nemogoče, da bi vsi včerajšnji Savli preko noči postali Pavli. Oprostitve raznih vojnih zločincev, obsodbe borcev proti okupatorju, vsestransko toleriranje in naravnost favoriziranje neofašističnega gibanja močno govore za to tezo.

Uspeh pri volitvah naj bi bil nadaljnji korak za priključitev Trsta k Italiji. Zato je dolžnost vseh tržaških Slovencev, da s svojim glasom pri volitvah 24. maja pokažejo, da so proti strankam, ki neposredno ali posredno delajo na tem, da se Trst združi z Italijo. To dolžnost jim nalaga interes tržaških Slovencev, Slovencev sploh in vse Jugoslavije.

Visoko priznanje hrastniškim steklarjem

Za delovni kolektiv steklarne v Hrastniku je bil letošnji 15. maj dvojni praznik — prvič kot praznik Dneva zmage, drugič pa kot praznik velikega priznanja za uspehe kolektiva v drugem polletju lanskega leta, za katere so hrastniški steklarji prejeli prehodno zastavo zvezne vlade FLRJ in CK ZSJ ter nagrado v znesku 166.000 dinarjev.

Že takoj po 12. uri opoldne je bilo v tovarni zelo živahno. Akoravno je tovarna še normalno delala, se je ob 13. uri popoldne v prostorih brusilnice zbralo že nad 600 članov kolektiva.

Slovesnosti so se poleg predstavnika Republiškega odbora sindikatov Slovenije tov. Franca Plazarja udeležili tudi zastopniki kolektiva Steklarne Straža ter predstavnik občine Hrastnik in mestnega komiteja KPS tov. Franc Kreže.

S himno, ki jo je zaigrala steklarska godba na pihala, je predsednik sindikalne podružnice odprl slovesnost ter predal besedo predsedniku delavskega sveta tov. Jožetu Kastelicu, ki je v svojem govoru prikazal vlogo delavskega sveta v tekmovanju kolektiva in njegovih uspehov v drugem polletju lanskega leta.

Direktor Jože Klanšek je nato analiziral izvrševanje planskih nalog podjetja v drugem polletju 1951. Dejal je, da je kolektiv prekoračil proizvodni načrt za 10 %, svoj petletni plan pa izpolnil že 2. oktobra m. l., in to kljub vsem težavam, ki jih je zadalo podjetju inozemstvo. Tudi delovni kolektiv steklarne je dokazal, da je naš delavski razred naši Partiji in državnemu vodstvu dane obljube in obveznosti častno izpolnil.

Tov. Plazar je v svojem obširnem govoru prikazal vlogo delavskega razreda v nadaljnji demokratizaciji in socializaciji naše države. Tukaj bo moral delavski razred odigrati glavno vlogo. Nato je pozval zastopnika Tovarne setkla v Straži, da izroči prehodno zastavo zastopniku Steklarne Hrastnik. Zastavo je prevzel tov. Jože Pivec, ki se je v imenu kolektiva zahvalil za visoko odlikovanje.

Ob koncu slovesnosti je kolektiv hrastniške steklarne poslal pozdravno pismo maršalu Titu za njegov 60. rojstni dan, godba pa je s koračnico »Komandant Stane« zaključila to lepo slavje hrastniških steklarjev. V. R.

Tovariš Mitja Ribičič-Ciril je govoril na Praznik zmage v Litiji

Na predvečer Praznika zmage je bila v litijskem Telovadnem domu slovesna akademija. Dvorana je bila premajhna za vse, ki so se hoteli udeležiti proslave; pravijo, da je okrog 200 odraslih odšlo, ker niso mogli v dvorano; pa sta bili dvorana in galerija nabiti do zadnjega kotička, sodelujoči pa so zasedli celo vse stranske prostore.

V imenu pripravljalnega odbora je odprl slovesnost tov. Jože Župančič, tajnik Združenja rezervnih oficirjev v Litiji, ki je predlagal tudi pismo tovarišu Titu zaradi krivičnih sklepov londonske konference.

Slavnostno besedo je spregovoril nekdanji komisar Kamniško zasavskega odreda tov. Ciril-Mitja Ribičič, javni tožilec Slovenije. V svojem govoru je obujal spomine na borbe slavnega KZO. Prikazal je tudi svetli lik borca iz NOB ter naglasil, da moramo tudi v sedanjih časih nadaljevati delo, ki smo ga začeli v letu 1941. Le tako bomo doprinesli vsi svoj delež k popolni izgradnji naše domovine. Govornika so med izvajanji večkrat prekinili s ploskanjem, tako je užgala njegova beseda.

Predsednik Zveze borcev tov. France Gorenc je nato razdelil odlikovanja desetim nekdanjim partizanskim borcem in članom ZB, ki so bili v času NOB zaslužni. Zatem so litijska kulturno prosvetna društva izvajala pester program. Nastopil je mladinski orkester pod vodstvom prof. Bitenca, mladinski pevski zbor pod vodstvom prof. Korošca, moški pevski zbor Lipe pod vodstvom tov. Cajhna. Sodelovali so tudi recitatorji 4. razreda litijske osnovne šole in dijaki III.b razreda litijske gimnazije. Mladinke so izvajale simbolično pesnitev Soči, ki jo je ob spremljevanju klavirja recitirala tov. Darinka Rapljeva. Zaključno točko »Iz partizanskega življenja« je sestavil tovariš Jože Strlekar, izvajali pa so jo številni sodelujoči v režiji tov. Slavka Poglajena. Nad dve uri trajajočo akademijo je zaključila pestra živa slika. Litija je s to akademijo nadvse dostojno proslavila pomemben Praznik zmage.

V Zagorju so izvolili mestni občinski odbor

Nedavno so se sešli odborniki bivših KLO Zagorje, Kotredež, Loke-Kisovec in Izlake, ki sestavljajo novi mestni občinski odbor. Iz svoje srede so si izvolili 25-članski mestni občinski odbor. Novi odbor je izvolil predsednika in tajnika MLO ter postavil štiri Svete in štiri komisije. Svet za gospodarstvo ima 12 članov, medtem ko jih je v Svetu za komunalne zadeve, Svetu za ljudsko zdravstvo in soc. politiko ter Svetu za kulturo in prosveto po devet. V komisijah so pa po trije člani. V mandatni in imunitetni komisiji so vsi trije člani odborniki, ravno tako tudi v komisiji za družbeni plan in disciplinski komisiji za odbornike, medtem ko ima komisija za prekrške enega odbornika in dva državljana.

Predsedniki svetov in komisij so odborniki. V svetih so poleg odbornikov tudi strokovnjaki in drugi državljani. Na ta način bo pri upravljanju ljudske občine sodelovalo veliko število državljanov, kar pomenja še večjo demokratizacijo ljudske oblasti. Seveda so razni odbori in komisije samo posvetovalni organi, kar pa ne zmanjša njihove važnosti za pravilno izvajanje raznih nalog in ukrepov. Nekatere komisije so tudi samo začasne: ko bodo opravile svojo nalogo, se bodo razšle, tako n. pr. komisija za družbeni plan in proračun. Odbor je na ta način elastičen, ustanavlja razne odbore in komisije po potrebi in jih razpušča, ko niso več potrebne.

Svet za gospodarstvo in Svet za komunalne zadeve sta že imela seje, na katerih so proučevali vrsto vprašanj in predlogov, ki so najbolj pereči. Prihodnjič bomo poročali o delu svetov.

V zvezi s postavitvijo novega mestnega občinskega odbora se bodo volilci na sestankih OF seznanjali z novim Zakonom o ljudskih odborih, tako da bodo frontovci na zborih že lahko kritično posegali v razgovor. Potrebno je, da se najširše ljudske množice spoznajo z organizacijo novih mestnih občinskih odborov, kajti doslej se je polagala vse premajhna pazljivost temu važnemu vprašanju in si marsikdo še danes ni na jasnem, na čem temeljijo in kako delujejo organi ljudske oblasti.

ALI SI ŽE NAROČEN NA »ZASAVSKI VESTNIK«?

V revirjih bodo lepo proslavili Titov rojstni dan

Šestdesetletnico rojstva našega učitelja in voditelja, maršala Tita, bodo naši revirji lepo praznovali. V Trbovljah bo na predvečer tega praznika, t. j. v soboto 24. maja, slavnostna akademija s sodelovanjem delavske godbe na pihala, pevcev ter Mestnega gledališča. Na dan 25. maja, v nedeljo, pa bodo v Trbovljah preko celega dne slovesne športne prireditve, in sicer tekmovanja v lahkoatletiki, nogometu, odbojki, namiznem tenisu in šahu.

Tudi v Zagorju bo na predvečer rojstnega dne maršala Tita slovesna akademija v Telovadnem domu. Prav tako bodo 60-letnico našega Maršala praznovali na predvečer v Hrastniku in Radečah s slavnostno akademijo. Na Dolu pri Hrastniku bodo proslavili Titov življenjski jubilej s pevsko prireditvijo, na kateri bosta sodelovala domači ženski zbor in pevski zbor dolske gimnazije. Proslavo bodo imeli v nedeljo, 25. maja, popoldne v Zadružni dvorani.

VSEM DAROVALCEM NAJISKRENEJŠA HVALA

Okrajna komisija za prostovoljne prispevke za gradnjo kulturnega doma v Trstu v Trbovljah je prejela te dni od Odbora v pomoč zgraditve Slovenskega kulturnega doma v Trstu, gospodarski odsek, Ljubljana, Jegličeva 4, pismo, v katerem piše sledeče:

»Sprejeli smo vaš dopis z dne 16. aprila t. l. na znanje in vam potrjujemo prejem celotnega zneska 1.051.835 dinarjev s prošnjo, da sporočite vsem darovalcem našo najiskrenejšo zahvalo za zbrane prispevke.

Prepričani smo, da izražamo mišljenje vseh Slovencev v Trstu, ako vam zatrdimo, da jih je ta znesek posebno razveselil, saj dokazuje visoko zavest in skrb za njihove želje in potrebe.«

K temu pismu pripominjamo, da v zgoraj navedenem znesku niso vpošteti prispevki okraja Trbovlje v materialu, da omenimo med drugim prispevek kolektiva cementarne v Trbovljah v cementu, steklarne v Hrastniku v steklu, Mestnega magazina v Zagorju v raznem blagu, in še druga darila, katerih vrednost znaša več sto tisoč dinarjev.

KAJ SEM DOŽIVEL V SOVJETSKI ZVEZI

Po letih trpljenja — domov

(Nadaljevanje in konec)

V splošnem igra vodka važno vlogo v prizadevanju, da bi pripravili delavce do tega, da bi presegli proizvodni načrt. Delavce obišče kak partijski voditelj, ima navdušen govor o petletnem planu in jih poziva, naj čim več napravijo. Končno jim obljubi vodko, če bodo izpolnili svoj delovni načrt v rekordnem času.

Dekleta v Zapadnaji Jarengi in v bližnjih kolhozih so prav lahkomiselna in jim ni nič mar, če dobe nezakonskega otroka, kajti s tem pridejo v isto vrsto z vojnimi vdovami in imajo pravico do mesečne doklade za otroka.

Čim več otrok imajo, tem večjo uslugo napravijo državi in končno bi morda dobile celo posebno medaljo, ki bi imela na eni strani Stalinovo sliko, na drugi pa vrezano parolo. Sovjetske matere, ki imajo tri ali štiri otroke, uživajo razne ugodnosti; matere s štirimi ali več otroki dobivajo izredno mesečno doklado za otroke. Tiste, ki imajo pet ali šest otrok, dobe materinsko medaljo. Matere, ki imajo od sedem do devet otrok, dobe »slavni red materinstva« in take z desetimi ali več otroki dobe naslov in red »Mat Geroinja« — »junaška mati«.

Ljudje na ruskem podeželju, v majhnih mestih in krajih, nimajo mnogo priložnosti za zabave. Seveda si lahko ogledajo kak film ali predstavo popotnega gledališča ali pa se udeležijo plesa ob državnem prazniku, toda take priložnosti za zabavo so prav skromne in redke. V splošnem je življenje pusto, enolično in vsakdanje.

Jasno je, da je v takih okoliščinah njihova glavna zabava v tem, da igrajo ob večerih karte, se pogovarjajo ali poslušajo koga, ki zna lepo pripovedovati povesti. Toda če sem hotel ob takih prilikah napeljati pogovor na politiko, sem naletel vedno na gluha ušesa.

Vsakdo, s komer sem govoril, se je zdel prepričan, da Sovjetska zveza v vseh ozirih prekaša vse druge države. Ljudje verjamejo, da so vse države izven sovjetskega področja kapitalistične in da zato ljudje tam slabše živijo kakor Rusi.

Saj imajo sovjetski komunistični veljaki vse v rokah. Nadzorstvo imajo nad vsemi šolami, radijskimi postajami, literaturo in tiskom, a sovjetskim državljanom ne puste, da bi obiskali kako »kapitalistično« državo.

Ta sovjetska propaganda si na vse kriplje prizadeva, da bi prikrila dejansko pomanjkanje v Rusiji in hoče prepričati Ruse, da so najbolj srečno ljudstvo na svetu ter da se jim godi neskončno bolje kot ljudem v kapitalističnih državah.

Doslej jim še vedno ni popolnoma uspelo, da bi odvrnili od ruskega ljudstva sleherni dvom v tem oziru. Pri tem mislim posebno na vojake rdeče vojske, ki so se vrnili iz Nemčije in z Balkana. Govoril sem z nekaterimi teh vojakov in pravili so mi, kako presenečeni so bili skoraj nad vsako stvarjo, ki so jo videli, od kopalnic do ženskega perila, kajti vse je bilo lepše kakor tisto, kar so dotlej poznali.

*

Ruski delavec nima možnosti, da bi zboljšal svoj položaj s sindikalnim gibanjem. Namen sovjetskega sindikalnega gibanja namreč ni v tem, da bi se borilo za višje plače in boljše delovne pogoje delavstva, ampak da pritiska na delavce, da bi več in bolje delali. To dela na primer na ta način, da načrtuje in vodi »socialistično tekmovanje« med delavci in tovarnami z namenom, da bi s tem povečali proizvodnjo. To pa je seveda le v korist delodajalca, ki je država, a od povprečnega delavca zahteva izrednega napora. Tisti, ki telesno niso dovolj močni, tako tekmovanje težko vzdržijo in pri tem trpi njihovo zdravje.

Ker so sindikati neposredno povezani z državno upravo, jim je bilo dovoljeno, da so prevzeli nekatere naloge, ki jih opravlja sicer država, kakor na primer upravo socialnega zavarovanja. To ima za državo razne dobre strani. Zlasti s stališča delovne discipline. Če na pimer delavec ne pokaže dovolj pripravljenosti za žrtve, ki so potrebne, da bi pravočasno izpolnili proizvodni načrt, je prav verjetno, da bo imel težave pri svojem socialnem zavarovanju in v drugih zadevah socialnega skrbstva.

Članstvo v sindikatih ni prostovoljno, vsaj ne v pravem smislu besede, in v primeru bolezni ali nesreče dobi delavec, ki ni organiziran v sindikatu, za polovico manjšo odškodnino kakor organizirani delavec.

V Zapadni Jarengi smo bili praktično vsi organizirani v sindikatu. Sindikalni odbor so tvorili dva glavna delavska nadzornika in načelnik oddelka za prevoz lesa. Sindikalnih sestankov ni bilo nikoli, le enkrat spomladi smo se zbrali, ko je prispel uradnik, ki je vodil vse splavljanje lesa v distriktu in imel vnet govor o nujnosti povečanja proizvodnje. Istočasno so prebrali letno sindikalno poročilo in ga tudi odobrili.

Ali obstaja kaka razredna razlika v sovjetski brezrazredni družbi?

Plačilni sistem je značilen dokaz razlike med razredi. Višji uradniki, častniki, tehniki, znanstveniki, doktorji in strankini funkcionarji prejemajo plače, ki se zde navadnemu ruskemu delavcu bajne. A tudi med delavci obstajajo velike razlike. Kak stahanovec lahko zasluži desetkrat več kot navaden delavec.

Tudi pravica do potovanja je omejena le na privilegirano manjšino. Edini, ki jim je dovoljeno skoraj prosto potovati, so partijski funkcionarji. Večini ostalega ljudstva pa ni dovoljeno zapuščati domačega distrikta brez posebnega dovoljenja.

O potovanju v tujino seveda ne smejo ruski ljudje niti sanjati, kljub temu pa lahko srečajo tujce vseh narodnosti v svoji lastni domovini. To so nekdanji jetniki iz koncentracijskih taborišč, ki so bili sicer odpuščeni, vendar pa zaman čakajo in hrepene, da bi jih pustili domov.

*

Zanimivo je tudi stališče ruskega ljudstva do suženjskih koncentracijskih taborišč. Vsak Rus ve, da obstajajo. Če ni bil sam v taborišču, pa je bil kak njegov sorodnik ali prijatelj. Vse prebivalstvo se trese od strahu pred taborišči in če kdo nekoliko preglasno kritizira, ga njegovi prijatelji navadno pripravijo do molka s tem, da napravijo »taboriščni znak«, to je, da napravijo s prsti četverokotnik, kar naj bi pomenilo jetniško celico. To vedno pripravi nezadovoljneža do tega, da zapre usta.

V Jarensku sem pogosto srečaval te Kitajce in vsakokrat sem postal malodušen, kadar sem slišal njihovo zlovešče prerokovanje: »Nikoli več ne bomo prišli od tod.« Saj sem tudi sam nepotrpežljivo čakal na možnost povratka in me ni prav nič mikalo ostati vse življenje v Zapadnaji Jarengi.

Vendar pa sem imel srečo. Posrečilo se mi je v pismu sporočiti švedskemu poslaništvu v Moskvi, v kaki stiski sem. Po daljšem prizadevanju je dobilo poslaništvo od sovjetskih oblasti dovoljenje, da lahko po poteku svoje delovne pogodbe pri lesnem podjetju odpotujem iz Rusije. Sredi julija 1947 je končno napočila zame ura svobode in 14 dni pozneje sem stopil z vlaka na majhni domači postaji v severni Švedski. Izposodil sem si kolo, da bi z njim prevozil zadnje kilomtere do doma. Že več kot štiri leta nisem videl te ceste, ki je vodila proti domači hiši, na kateri sem še vedno poznal vsak kamen.

Pogosto sem se ustavil, sedel na rob ceste in užival sonce ter prijazno domačo pokrajino, radujoč se ob misli, da lahko delam vse, kar želim in da sem svoboden, da bom lahko živel brez strahu in negotovosti.

IZ NAŠIH DELOVNIH KOLEKTIVOV

Ali so bili ukrepi upravnega odbora rudnika Trbovlje-Hrastnik lansko leto pravilni?

Med glavnimi pogoji za uspešno poslovanje kakšnega podjetja v novih gospodarskih pogojih je doseganje planske naloge. To nalogo izpolnjuje rudnik Trbovlje-Hrastnik v letošnjem letu uspešno, akoravno dela z manjšim številom delovnih moči kot lani. Leta 1951 rudnik svojega proizvodnega načrta ni izvedel v celoti, saj ga je izvršil v normalnih delovnih dneh le z 91 %, z dodatnim delom ob nedeljah in praznikih pa je izpolnitev svoje produkcijske naloge dvignil na 96,2 %.

Vzrokov zakaj trboveljski rudnik lansko leto svojega proizvodnega načrta ni izvršil 100-odstotno, ne bomo ponavljali, saj smo o njih že pisali. Omenimo le na kratko, da so izpolnitev lanskoletne planske naloge tega rudnika onemogočile v glavnem nepričakovane elementarne sile. Pač pa se hočemo dotakniti nekaj važnih ukrepov, ki jih je napravil upravni odbor rudnika, da zagotovi v podjetju brezpogojno potrebno finančno ravnovesje, ki pa so naleteli med kolektivom rudnika ponekod na precej ostro kritiko in negodovanje, češ da ti ukrepi niso socialni.

Rudnik Trbovlje-Hrastnik že lansko leto v prvem polletju zaradi izpada produkcije premoga na dnevnem kopu ter zaradi poslabšanja odkopnih razmer v nekaterih predelih jame ni dosegel začrtane proizvodnje, kar je imelo ob zmanjšanih dohodkih podjetja za posledico nad 8 milijonov dinarjev zgube v prvem polletju. Spričo okoliščine, da ni bilo nobenih izgledov, da se ta primanjkljaj v proizvodnji v normalnih delovnih dneh ob nezvišanih produkcijskih stroških nadoknadi — saj je rudniku primanjkovalo za odkop pripravljenih premogovnih zalog — bi se bila finančna izguba rudnika do konca leta še znatno povečala, kar pa je v novih gospodarskih pogojih nemogoče. Podjetje bi se znašlo ob koncu leta v tako velikih denarnih težavah, da ne bi bil ogrožen samo plačni fond rudnika, marveč celo njegov finančni obstoj. Upravni odbor rudnika je stal v sredini lanskega leta pred zelo resnim vprašanjem, ki ga je obravnaval sporazumno s partijsko in sindikalno organizacijo. Po tehtnem preudarjanju je prišel upravni odbor do zaključka, da spričo skrčenja premogovnih zalog na rudniku — tako na dnevnem kopu kot v jami — in s tem v zvezi z zmanjšanjem dohodkov podjetja ni drugega izhoda kot prilagoditev delavskega staleža rudnika na njegove produkcijske in finančne zmogljivosti. Treba je bilo misliti na znižanje števila delovnih moči. Upravni odbor je sklenil, da odpusti del svojega delovnega kadra in sicer vse tiste ljudi, ki niso socialno ogroženi. To so bili v glavnem vsi starejši delavci, ki so imeli že zadostno število službenih let in s tem pravico na polno pokojnino. Te delavce je rudniška direkcija predlagala za upokojitev, s čimer se je delovni kader rudnika znižal pri delavcih za 606, pri uslužbencih pa za 63 mož.

S tem ukrepom upravnega odbora ter direkcije podjetja se pa mnogo ljudi na rudniku — tudi tisti, ki so ostali še v službi podjetja — ni strinjalo, akoravno ni bilo drugega izhoda. Upravni odbor rudnika pa je s tem korakom utrdil in uravnovesil finančni položaj podjetja. Pri tem ukrepu sta imela tako upravni odbor in vodstvo rudnika pred očmi socialni moment, zato so bili reducirani samo tisti ljudje, ki so imeli že pravico na polno pokojnino, ali pa takšni, ki drugače niso bili socialno ogroženi.

Kaj je pomenil ta ukrep upravnega odbora rudnika za finančni položaj in za sedanji plačni fond podjetja, ki zaposluje danes okrog 700 ljudi manj kot lansko leto, a vendar zmaguje svoj proizvodni načrt, bodo vedeli povedati delavci — rudarji, ko bodo prejeli plačo po novem tarifnem pravilniku. Ker plačuje podjetje akomulacijo od višine svojega plačnega fonda, si lahko vsakdo izračuna, kako bi ta sklad izgledal, če bi imel rudnik še v nadalje v službi prejšnje število delovnih moči, ki jih danes ne potrebuje. Da rudarji ne bi bili zadovoljni s plačnim fondom svojega podjetja, saj bi morali delati ob znatno nižjih prejemkih, je jasno.

Treba pa je imeti pred očmi tudi bodočnost trboveljskega rudnika, ki bo potreboval od leta do leta manj delovnih moči. Rudnik bo moral opustiti pridobivanje premoga na dnevnem kopu, kjer so premogovne zaloge po 40 letih izčrpane, prav tako pa se krčijo premogovni skladi v jami zahodnega revirja v Trbovljah, ki gredo tudi že h kraju. Da podjetje v takem položaju ne more zaposljevati več ljudi, kot jih neobhodno potrebuje, je razumljivo.

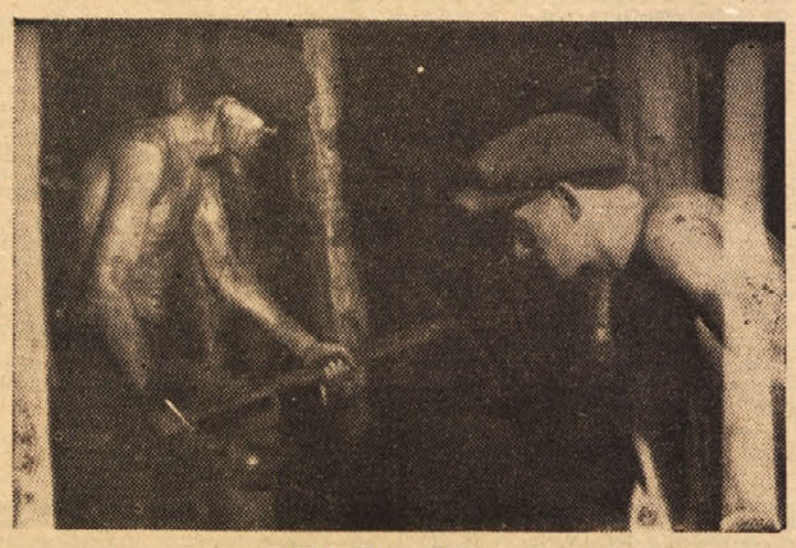

Rudarji pri delu

Nedavni pregled delovnih mest na rudniku je pokazal, da je podjetje imelo v službi veliko število delovnih moči, ki mu niso več potrebne. Zato je iz gospodarskih razlogov sledilo skrčenje delavskega in uslužbenskega kadra, ki pa so ga številni o položaju nepoučeni ljudje v Trbovljah in Hrastniku šteli za nesocialen ukrep. Če pa na drugi strani pogledamo, da številnim novim ključnim objektom v državi primanjkuje delovne sile, medtem ko jih je bilo na trboveljskem rudniku preveč, potem je prav, če se delovna sila zaposli tam, kjer je najbolj potrebna. Vsak gospodarsko misleč človek, ki mu je dvig blaginje delovnega ljudstva pri srcu, zlasti pa vsak socialistično misleč mož mora imeti pred očmi, da je ena izmed njegovih prvenstvenih nalog ta, da dela tam, kjer je najbolj potreben, kjer bo največ koristil svoji socialistični skupnosti.

Pred delavce rudnika Trbovlje-Hrastnik kakor tudi pred druge delovne kolektive se zlasti v novih gospodarskih pogojih postavlja naloga, da pazijo na vsako delovno mesto, če je res pravilno izkoriščeno, ter sami poiščejo vse tiste, ki bi hoteli lahko živeti na račun ostalih. Med takšne ljudi smemo šteti tudi različne bolnike — simulante, ki izkoriščajo naše socialno zavarovanje, ki ga vzdržujejo s trudom svojih rok delavci, ki pridno delajo. Na te ljudi bo treba gledati v prihodnje vse bolj budno kot doslej, napovedati bo treba vsem takim simulantom najostrejši boj, kajti nikdo ni upravičen, da živi na nepošten način na račun skupnosti.

Prav tako važno je, da vsak delovni kolektiv in vsak posameznik varčuje z materialom svojega podjetja, da varčuje z električnim tokom, da neguje dragocene stroje, ki stanejo stotisoče in celo milijone dinarjev, da pazi, da se ne bo po nepotrebnem kvarilo orodje ali pa celo izgubljalo in odnašalo. Tudi v orodje in drug dragocen inventar vlagajo podjetja težke tisočake, kjer so ob pazljivosti vseh in vsakega posameznika možni zelo veliki denarni prihranki, ki najdejo svoj končni odraz tudi v plačilnem fondu podjetja in plačah delovnega kolektiva. S kolikor manjšimi izdatki dela podjetje, tem boljše za njegov plačilni fond, na katerem je zainteresiran vsak član delovnega kolektiva.

Od pravilne izrabe delovnega časa, od varčevanja z materialom, električnim tokom itd., povsod kjer je varčevanje potrebno in umestno, od negovanja strojev, od pažnje na orodje in vsega drugega dragocenega inventarja je odvisen obstoj, napredek in procvit vsakega gospodarskega podjetja. Ob pravilnem, preudarnem in treznem delu v naših rudnikih, tovarnah in ostalih gospodarskih podjetjih, ki jih vodijo danes delavci po svojih najsposobnejših tovariših v delavskih svetih in upravnih odborih, se nam ni treba bati jutrišnjega dne. Prav gotovo bo ob marljivem in razumnem delu nas vseh naša prihodnost zanesljivo lepša.

Delavski svet rudnika Trbovlje-Hrastnik je potrdil tarifni pravilnik

Na zadnjem zasedanju delavskega sveta rudnika Trbovlje-Hrastnik so kot glavno točko dnevnega reda obravnavali tarifni pravilnik podjetja. Sprejeli so ga vsi člani sveta razen dveh, ki sta se vzdržala glasovanja.

Tarifni pravilnik je bil pred sprejetjem vsem na vpogled na rudniških obratih, tako da so lahko vsi pošiljali pravočasno svoje pripombe k osnutku. Obrati so predložili razne pripombe, ki jih je tarifna komisija delno upoštevala, ni pa mogla sprejeti predlogov nekaterih delavcev za uvrstitev v višjo skupino, ker niso imeli stvarne podlage.

Predsednik upravnega odbora rudnika tov. Franc Marinko je članom delavskega sveta odgovarjal na stavljena vprašanja. Tako je bilo med drugim sproženo vprašanje, kako bodo plačani delavci, ki so se pri delu iztrošili ali pa postali zaradi kakšne nezgode pri delu manj sposobni za opravljanje dotedanje službe. Pomočnik direktorja je na to vprašanje odgovoril, da bodo po danih zagotovilih takšni delavci prejemali razliko od zavoda za socialno zavarovanje.

Prav tako je delavski svet na tej seji obravnaval predloge sindikalne podružnice rudarjev. Nekaj upravičenih predlogov je delavski svet sprejel. Značilno pri pripombah k tarifnemu pravilniku rudnika je to, da od jamskih obratov ni bilo bistvenih pripomb, pač pa so zunanji obrati stavili razne zahteve, ki pa so se pokazale kot neutemeljene.

Debata pri sprejemanju tarifnega pravilnika je bila razumljivo zelo burna. Pred sprejetjem je bilo v pravilnik vnešeno določilo, da se delavcu v primeru odsotnosti od dela zaradi smrti najožjega družinskega člana izplača dvodnevni zaslužek. Pri delih profesionistov direktno v jaških se skupinovodja nagradi po tarifni skupini X., ostali pa 10 % niže. Prav tako se za višinska dela na opornikih žičnic prizna 1. grupa više kot za običajno delovno mesto delavca. Jamski zalivači imajo pravico do dveh parov gumijastih škornjev letno, ki so last podjetja.

Rudnik bo imel še v nadalje v inventarju razne zaščitne pripomočke pri delu, tako n. pr. čelade za jamske delavce, zaščitna očala, dežne plašče, usnjene rokavice in podobno. Rudarji na vročih deloviščih bodo še nadalje dobivali brezplačno kavo.

Tarifni pravilnik je bil nato po razpravi, ki je bila zelo glasna, zaradi njegove posebne važnosti izglasovan poimensko. Pri tem glasovanju sta se dva člana glasovanja vzdržala; dejala sta, da imata proti grupaciji delavcev pomisleke.

Nato je povzel besedo direktor rudnika tov. Ribič. Dejal je, da nima nihče nič proti članom, ki so se vzdržali glasovanja, vendar bi morali ti člani že prej jasno in odkrito povedati svoje mnenje. Ni pa seveda pravilno, če se morda kdo skriva v delavskem svetu samo zato, da se bo pozneje pri kakšni priliki hvalil, da ni sodeloval pri tarifnem pravilniku, ker se z njegovimi določbami ni strinjal.

Na vprašanje nekega člana delavskega sveta glede novega delovnega reda podjetja je predsednik sveta pojasnil, da bo delovni red izdelalo Višje gospodarsko združenje. Do tedaj ostanejo v veljavi določila starega delovnega reda.

Tudi v strojni tovarni ‚Miha Marinko' so sprejeli svoj tarifni pravilnik

V petek, 16. maja, je imel delavski svet Strojne tovarne »Miha Marinko« v Trbovljah svoje izredno zasedanje; na dnevnem redu je bila ena sama točka, in sicer sprejetje tarifnega pravilnika podjetja.

Diskusija o tarifnem pravilniku je bila zelo živahna, saj je njegova obravnava trajala preko šest ur. Tudi udeležba je bila stoodstotna. V debati je bilo izneseno nekaj prav dobrih predlogov, ki jih je delavski svet sprejel in vnesel v pravilnik. Proti sprejetju tarifnega pravilnika ni glasoval nihče.

Zanimive so pripombe nekaterih članov delavskega sveta ob zaključku tega zasedanja. Dejali so, da šele sedaj uvidevajo, kako velike važnosti je, da delavec pozna razne gospodarske uredbe in zakone. Iz tega razloga je bil sprejet sklep, da bodo imeli v tovarni vsak teden gospodarska predavanja, ki se jih bodo člani delavskega sveta redno udeleževali.

TISJE PRI LITIJI BO DOBILO SPOMENIK

Zveza borcev v Litiji si je izbrala 24. december za svoj občinski praznik v spomin na prvo bitko z okupatorjem, kar se je dogodilo že 24. decembra 1941 na Tisju. O tem je Zasavski vestnik že poročal.

Lepo majsko nedeljo so pohiteli na Tisje, kraj zgodovinskega pomena, zastopniki, skupina društva rezervnih oficirjev in odbora ZB v Litiji, da izbere prostor, kjer naj bi stal viden znak hvaležnosti žrtvam in zmagovalcem v Tisju. Do Pustovega mlina, kjer domuje v samoti stari partizanski zaveznik tov. Rafel Lindič, jih je potegnil s svojim vozilom tov. Stane Potokar.

Vožnja skozi puščobno dolino Reke, ki je kakor nalašč za partizanske akcije, je dala povod, da so bivši partizanski borci obujali spominke na čas NOB.

»Ta Rafelj je bil zlata vreden! Prvi je nabral orožja in municije in ga dal za oborožitev prvim borcem proti okupatorju,« je povedal nekdo iz družbe.

Tov. Edo Logar pa je obujal spominke, kako se je vozil k Rafeljnu v Pustov mlin z zapravljivčkom iz dolenjske strani. Rafelj pa mu je naložil piva za partizanske ranjence na Dolenjskem. Lindič je to pivo »nažical« po Litiji, dokler je spadala njegova hiša pod Koroško.

Iz doline Reke smo se nato peš vzpenjali po zavitih strminah strmih Briš. Najprej smo se zglasili pri Pevčevih, ali kakor se pravi pri hiši pri Rusovih. Ta hiša leži najbliže doline Reke. Rusovi so si že pozidali hlev, ki jim ga je zažgal okupator v usodni bitki.

Zatem so nas nad vse ljubeznivo sprejeli pri Zamanovih, po domače pri Tisenčanu. Zgovorno so nam tudi sedaj opisali ves potek dogodkov usodnih dni v decembru pred 11 leti, ko je prišel v vas komandant Stane s svojim II. štajerskim odredom. Ko so bile priprave za napad na Litijo in za prehod čez reko Savo gotove, pa je nenadoma, zaradi izdaje takratnega nemškega litijskega župana Pušmana, prišlo nad partizane več tisoč Nemcev. Takoj se je vnela huda bitka. Tega dne je bilo lepo sončno vreme. Sem pa tja je bilo že nekaj snega. Okrog pol štirih popoldne se je vnela bitka, ki se je za Nemce končala s težkimi izgubami. Nemcev je padlo okrog 60, partizani pa so izgubili le štiri borce.

Med prvimi je padel sin nekega ljubljanskega mesarja, ki mu pa na Tisju ne vedo imena. Menda se je pisal Slamič. Poleg Tisenčanovega poda je padel nato še Milan Omahen iz Temenice. Tretja žrtev je bil — kakor je povedal svoj čas v »Zasavskem vestniku« tov. Miha Berčič, predsednik okr. ljudskega odbora Ljubljana okolica, ki se je takrat udeležil borbe — Kozlevčarjev Miha iz Dobrunj. Tudi za ime četrte partizanske žrtve ne vedo povedati na Tisju.

Borba na Tisju je trajala vse od pol četrte popoldne pa do večera, ko se je Stane izvlekel s svojimi iz nastavljenega obroča. Seveda so partizani tudi med manevriranjem prizadejali fašistom obilo preglavic, ko so jih tolkli s hriba Gosijeka nad Spodnjim Tisjem.

Tisenska gospodinja, njen mož in hči vedo še živo povedati vse podrobnosti, kako je potem okupator divjal na Tisju. Tisenčanovim je zažgal hlev, pod in hišo. Gospodinjo je odvedel v litijske sodne zapore in nato v tabor talcev v Begunje. Ostalim pa se je posrečilo, da so ušli k znancem na dolenjsko stran, kjer so se skrivali vso nadaljnjo vojno. Po osvoboditvi so se vrnili in so si zdaj že obnovili del hiše in gospodarska poslopja.

Zastopniki iz Litije so si ogledali nato še ves okoliš v Zgornjem Tisju, kjer domujeta kmeta Vrhovšak, po domače Blaj in Planišek, po domače Novak.

Kmetje v Tisju so ponosni, da bo dobila njihova vas viden znak na veliki dogodek; saj je bila bitka na Tisju ena prvih večjih bitk ne samo v Zasavju, temveč v vsej Sloveniji.

Komisija si je ogledala ves teren, da bo izdelala osnutek za spomenik. Zveza borcev in Združenje rezervnih oficirjev v Litiji bi rada s pomočjo ostalih množičnih organizacij postavila spomenik že ob letošnji proslavi dneva ljudske vstaje v Sloveniji. Takrat nameravajo prirediti v Tisju večje slavje ter s tem počastili partizanske borce, ki so že v prvi večji bitki proslavili partizansko orožje in prizadejali okupatorju občutno škodo in moralen poplah.

J. Z.

Dramska skupina vključuje delavce-mladince

Dramska skupina SKUD »Vesna« v Zagorju se pripravlja, da v novoustanovljajočo se »Svobodo«, katere ustanovni občni zbor bo še ta mesec, prinese tudi nekaj lepih uspehov. Prejšnjo nedeljo je uprizorila Nušičevo komedijo »Pokojnik«. Predstava je bila dobro obiskana, občinstvo je bilo z igro zadovoljno, saj je lahko opazilo, da postajajo predstave z vsakim novim nastopom boljše. Videli smo, da je režiser Kojnik, prav tako pa tudi igralski ansanbel vložil mnogo truda, da čim verneje prikaže igro, ki nam razkriva vso pokvarjenost nekdanje protiljudske buržoazije. Tudi oprava odra, zlasti pa kulise so bile posrečene. V igri je sodelovalo šest novih igralcev-mladincev, od katerih delata dva v rudniku.

V tej sezoni je dramska skupina nastopila v Zagorju in na vasi s komedijo »Tartuffe« 13-krat, z igro »Pot k zločinu« pa 5-krat. »Pokojnika« so ponovili spet zadnjo soboto, potem pa nameravajo gostovati na vasi zagorskega kota in verjetno tudi na Vranskem. Pripravljajo »Miklovo Zalo«, s katero bodo nastopili v juniju in juliju. V juliju in avgustu bodo na željo prebivalstva nastopili še s »Tartuffom«.

Dramska družina v Zagorju je izvedla tri akademije in sodelovala pri raznih prireditvah in proslavah. Upamo, da bo ta skupina pod »Svobodo« še bolj napredovala.

SVEN ELVESTAD 6

V zadnjem trenutku

»Kar se resnice tiče,« je posmehljivo nadaljeval Bily, »naj samo spomnim milostljivo gospodično, kako malo resnicoljubna je bila doslej. To vam je znano.«

Asbjörn Krag je skočil s stola.

»Ne trpim,« je vzkliknil, »da bi ta gospod žalil damo; če bi se to zgodilo v Franciji, gospod, bi vam napovedal dvoboj.«

»To se lahko napravi,« je rekel.

Odprl je spet svojo elegantno zlato uro in spet se je Kragu zazdela ura tako znana. Spomniti se pa ni mogel, kdaj in kje je to uro že videl.

Kakor bi se posvetoval z uro, je Bily nadaljeval:

»Vlak se odpelje zvečer ob 11. uri 10 minut; povabim vas, da se peljete z menoj do francoske meje. Zadevo lahko opraviva v dveh, treh dneh. Vožnjo do Francije vam plačam.«

»Zakaj pa tudi ne vožnje nazaj?« je vprašal posmehljivo Asbjörn Krag.

»Ker ne bo potrebno,« je odgovoril Bily, »ker boste tam ostali.«

Krag ga je ustavil in prosil za besedo.

»Ugotavljam,« je rekel, »da za krivdo Franka Stenerja ni nobenega dokaza. Nasprotno, čisto jasno se je izkazalo, da ni izvršil tatvine. Gospa sama mu je izdala najsijajnejše izpričevalo o zvestobi in zanesljivosti. Stener ima, kakor sem dognal prihranjenih 20.000 predvojnih norveških kron. Zaradi denarne stiske torej tudi ni mogel krasti. Gospodična Konstanca, ki je doslej iz razumljivih vzrokov prikrivala svojo ljubezen, je s svojo izpovedjo uničila poslednji dvom v Stenerjevo nedolžnost.«

Šef policije je prikimal. Krag pa je nadaljeval:

»Prepričal sem se, da je bilo dejanje izvršeno šele, ko sta gospodična Konstanca in gospod upravitelj odšla iz knjižnice, torej med osmo in deveto uro zvečer.«

Obrnjen h gospodični Konstanci je dejal:

»Milostljiva gospodična, ni več potrebno, da bi še prisostvovali tem mučnim prizorom. Zdaj bom nekaj razkril, kar bo morda imelo za posledico novo prestrašenje in ponovno omedlevico.«

»Kakšno razkritje pa bo to?« je začudeno vprašal Bily.

»Dovolil si bom razkriti, kdo je storilec,« je dejal Asbjörn Krag.

— — —

Policijski inšpektor ni vedel, kaj naj stori. Bilo mu je, kakor bi sedel na trnju. Vse je napeto čakalo, kaj se bo zgodilo.

Zunaj po hodniku so hodile priče, ki še niso bile poklicane k zaslišavanju.

»Gospod predsednik«, je začel Krag, »sedaj, ko je spet mirno, si bom dovolil obširneje očrtati ves ta zanimiv primer. Pri tem bom moral različne točke svoje preiskave podrobneje obrazložiti. Po prvih urah preiskave sem se že nagibal k mišljenju, da tatu sploh ni bilo ... To se pravi, spoštovane dame in gospodje, mislil sem, da sem imel opravka s skrivnostno rodbinsko zgodbo, oziroma, če se smem tako izraziti, z rodbinsko zaroto. Bil sem mnenja, da so v rodbini sklenili ponižati to sijajno mlado damo, katere odlični nastop smo mogli pravkar občudovati. Kakor rečemo, sem bil o tem že prepričan, kajti le s trdim ponižanjem bi mogla mlada dama postati dovzetnejša za želje svoje tete, gospodične družabnice in gospoda Bilyja. Z drugimi besedami: verjel sem, da si je milostljiva gospa tatvino le izmislila. Z obdolžitvijo Stenerja pa bi potem — tako sem mislil — posredno odvrnila mlado gospodično od skrivnega zaročenca.«

Ker je vse molčalo, celo Bily ni rekel besede, je Krag nadaljeval:

»Potem pa sem naletel na okolnost, ki me je prepričala, da je res nekdo odnesel dragulje.«

Bily se je poroglijivo zasmejal in nekaj pripomnil.

Krag je preslišal opazko in govoril dalje:

»Še pred nekaj urami sem mislil, da je storilec odprl skrinjico pri ključavnici na črke. Zaradi tega sem si dovolil vprašati milostljivo gospo, če v spanju govori; v spanju bi pač lahko izdala besedilo ključavnice. Pri natančnejši preiskavi skrinjice, ki sem jo izvršil po drugi tatvini, sem pa opazil na skrinjici neko skrivno napravo. Omarica se je namreč dala odpreti s samim pritiskom na določeno mesto, ne da bi bilo treba poznati ključno besedo.«

Stara gospa se je silno prestrašila.

»Sedaj so pa gotovo vsi biseri izginili!« je zavpila.

»Ne, milostljiva gospa,« je odgovoril Krag z nasmeškom. »Tisto napravo sem uničil. Sedaj lahko odpre skrinjico le tisti, ki ve za ključno besedo. To se pravi, sedaj jo lahko odprem samo jaz. Omarica za dragulje, milostljiva gospa, je torej ponaredba. Rekli ste mi, da je bila skrinjica pred dvema mesecema naročena za razstavo.«

»Res, tako je bilo rečeno. Nihče pa menda ne bo stare, ugledne firme dolžil, da je ona vdelala v skrinjico posebno napravo, ki ne pomeni nič drugega kot olajšavo za vlomilce.«

Predsednik je zamišljeno zmajal z glavo.

»Čeprav je skoraj nepotrebno,« je rekel Krag, »bom vendar poklical k zaslišanju tudi tovarniškega inženirja, ki je izdelal načrt za omarico.«

Krag je dal znamenje Haraldu Bredeju. Brede je hitro odšel iz sobe in se vrnil z inženirjem Fjeldom, ki je začuden obstal na pragu, ko je zagledal v nekakšno sodišče spremenjeno sobo.

»Prosim, stopite bliže, gospod inženir,« je rekel Krag, »rad bi vas nekaj vprašal.«

Inženir je prišel k mizi za priče in tam obstal.

»Ali se spominjate,« je vprašal Krag, da je milostljiva gospa pred kakšnima dvema mesecema naročila pri vas skrinjico za shranjevanje draguljev, ki bi bila varna pred vlomilci in ognjem?«

»Da, bil sem ravno v trgovini, ko je bila skrinjica naročena.«

»Kdo je naročil omarico?«

»Dama, ki sedi tamle,« je rekel inženir Fjeld in pokazal na gospodično Weissmannovo.

Družabnica se je nehote stresla.

Stara gospa je pripomnila:

»Da, toda jaz sem prosila gospodično Weissmannovo, naj naroči omarico. Na moj ukaz je šla h Krauseju.«

»Čisto prav,« je odgovoril Asbjörn Krag. »Da bo zadeva jasnejša, moram še pristaviti, da vas je gospodična Weismannova nagovorila, da kupite zanesljivo skrinjico za bisere.«

»To je res.«

»Ali se lahko morda še spomnite, gospod inženir ali je bila gospodična Weissmannova že komaj prej pri vas?«

»Da, pred tremi meseci.«

»Torej mesec poprej, preden je v imenu milostljive gospe naročila omarico.«

»Prav dobro se spominjam gospodične Weissmannove,« je nadaljeval inženir. »Ogledala si je več ključavnic na črke in številke, kupila pa ni ničesar.«

Asbjörn Krag je opazil, da je diplomat Bily zadnjih deset minut neprestano pogledoval na uro. Sedaj pa se je Bily obrnil h gospe in ji zašepetal nekaj v uho.

Gospa je prijazno prikimala. Bily ji je poljubil roko in hotel zapustiti sobo.

Ko je prišel do vrat, ga je Krag očitno začudeno vprašal:

»Vi odhajate?«

»Da,« je odgovoril Bily. »Kakor sem že prej omenil, se moram udeležiti slovesnosti v cerkvi, kamor smo povabljeni vsi tuji državni zastopniki.«

»Kaj pa, ali vas ta zadeva nič več ne zanima?«

Bily se je priklonil.

»Moj poklic me bolj zanima,« je rekel. Razen tega izgleda, da mi policija ne verjame. V dveh urah se vrnem. Milostljiva gospa je bila tako ljubezniva, da me je za nocoj povabila.«

Bily se je priklonil proti predsedniku in zapustil sobo.

Asbjörn Krag je nadaljeval zaslišavanje inženirja Fjelda.

»Ali je bila gospodična Weissmannova morda še večkrat v vaši trgovini?« je vprašal.

»Ne, samo dvakrat, kolikor se spominjam.«

»Kje je stal model za skrinjico?«

»Na stojalu v prostoru firme.«

»Ali se vam zdi verjetno, da je gospodična Weissmannova imela priložnost videti model, ko je bila pred tremi meseci prvikrat pri vas?«

»Da, prav gotovo ga je lahko videla. Saj smo model nalašč postavili na tako mesto, da so ga interesenti lahko opazili, zlasti ker smo model omarice za dragulje šteli za zelo posrečen.«

Krag se je obrnil k predsedniku.

»Tako imamo torej poln dokaz za to, da je gospodična Weissmannova videla konstrukcijo omarice že pred tremi meseci.«

»Pa to vendar nima nikake zveze z ...« je začudeno vprašala stara gospa.

»Prosim za potrpljenje,« je odgovoril Krag. Ko je pred dvema mesecema pogovor nanesel na primerno shrambo za bisere, milostljiva gospa, ni gospodična Weissmanova niti omenila, da je v Oslu že videla takšno omarico. Nasprotno, dejala je, da je videla takšno skrinjico v svojih mladih letih v Münchenu.«

»Ne razumem ... ne vem ... nisem ...« je vsa zmedena začela družabnica.

»Ali veste, gospod inženir, kakšne shrambe za dragulje in denar so v navadi v tujini?« je vprašal Krag.

»V splošnem so to tej podobne omarice. Po navadi jih imajo vse bogate družine, ki imajo dragocenosti.«

»Sedaj pride na vrsto glavna točka,« je rekel Asbjörn Krag. »Ali se spomnite moža, ki je prišel k vam po naročeno skrinjico?«

»Da, bil je upravitelj Fran Stener,« je odgovoril inženir. »Poznal sem ga že od prej.«

»Ali ni pri vas v navadi, da takšne predmete pošiljate kupcem na dom?«

»Da. Ko pa smo hoteli omarico odposlati, sem po telefonu poklical milostljivo gospo in jo vprašal, ali bi ji bilo všeč, če bi to storili.«

»In s kom ste govorili po telefonu?«

»Prosila sem družabnico,« je rekla stara gospa, »naj stopi k telefonu, ker je ona naročila skrinjico.«

»In kaj je odgovorila gospodična družabnica?« se je obrnil Krag k inženirju?«

(Dalje prihodnjič)

Uspehi tedna tiska

v okraju Trbovlje

Za Teden tiska v okraju Trbovlje vlada po vseh zasavskih krajih dokaj zanimanja. Občinski odbori OF so tekmovanje, ki ga je napovedal občinski odbor Fronte v Zagorju, vzeli resno in uspehi niso izostali. Rezultati so znani samo do 15. maja, akcija pa je še v teku. Na splošno so mišljenja, da se Teden tiska podaljša do 1. junija, kar je okrajni odbor OF tudi sprejel.

Največ naročnikov je bilo pridobljeno po dosedanjih podatkih na lokalni list Zasavski vestnik, in sicer v Trbovljah 150, v Hrastniku 106, v Radečah 71 in v Zagorju 115. Za tednik »Ljudsko pravico« so dostavili do sedaj podatke: kolektiv Strojne tovarne »Miha Marinko« v Trbovljah 30 naročnikov in 10 na revijo »Delo«. Na Trojanah so dobili 8 novih naročnikov za »Ljudsko pravico«. Internat rudarskih vajencev v Trbovljah je pridobil tudi 8 naročnikov na »Ljudsko pravico«, dva pa na »Razglede«.

Akcija na terenu se marljivo nadaljuje ter bodo uspehi brez dvoma še večji. Prav pridno so stopile v akcijo tudi posamezne podružnice »Slovenskega poročevalca« v Trbovljah, Zagorju in Hrastniku. V Trbovljah je sledeči uspeh: 110 novih naročnikov na Slov. poročevalca. na ponedeljsko izdajo pa 214; na »Ljubljanski dnevnik« se je naročilo 41 novih naročnikov. Podružnica Zagorje: Slov. poročevalec 40, ponedeljska izdaja 130, Ljubljanski dnevnik 30 novih naročnikov. Podružnica Hrastnik: Slov. poročevalec 38 in Ljubljanski dnevnik 27 novih naročnikov.

V Radečah pa so poleg naročnikov za naš tednik in »Ljudsko pravico« pridobili še 18 naročnikov za Slovenskega poročevalca, 6 za Delavsko enotnost, za Borbo 1, za Mladino pa 2 naročnika.

Teden tiska se v okraju Trbovlje nadaljuje. Končni uspehi bodo znani do 1. junija. Tekmovanje se šele razvija, zato uspehi še niso dokončni.

Kmečki praznik v Lokah nad Zagorjem

Na pobudo nekaterih zavednih članov Kmetijske zadruge v Zagorju bodo v nedeljo 1. junija t. l. v Lokah nad Zagorjem priredili tako imenovani »Kmečki praznik«. Ta prireditev ima predvsem namen, da bi še kmetje začeli bolj zanimati za rejo izbranih pasem živine kakor tudi za boljše obdelovanje in izkoriščanje zemlje. Posebni, nalašč za to prireditev izbrani iniciativni odbor je že izdelal spored za ta kmečki praznik ter bo s potrebnimi pripravami kmalu končal. Za to prireditev so pokazala razumevanje tudi nekatera krajevna podjetja, prav tako tudi MLO Zagorje, ki so dali v ta namen primerne denarne zneske in dobitke ter s tem omogočili, da se zamišljena aktivizacija kmetov tudi uspešno izvede.

Glavna točka programa na tej prireditvi bo sejem plemenske živine, na katerega bodo okoličani prignali svojo najboljšo živino. Kmetijski strokovnjaki jo bodo pregledali in dobre vrste vpisovali v rodovnike. Na ta način bo tudi cena take živine boljša. Nagrad za najboljše vrste živine za enkrat ne bodo delili, pač pa bodo kmetje dobili za dogon živine primerno odškodnino. Popoldne bo tekma koscev, za katere je določenih več nagrad. Največja bo 3000 din za najboljšega kosca, za zadnjega pa »štruca« in liter vina. Posebno zanimanje bo zbujal srečolov. Srečke bodo prodajali po 100 din; pravijo, da bo vsaka zadela in da bo vrednost dobitka večja od kupnine za srečko. Med dobitki so tudi koristni kmetijski stroji, med njimi tudi sejalni stroj. O dokončnem načrtu srečolova se bo odbor še pogovoril.

Kakor zagotavlja pripravljalni odbor, bo ta kmečki praznik nekaj edinstvenega po naši osvoboditvi. Saj doslej kaj takega v našem okraju še nismo videli. Kmetje iz okolice se bodo pripeljali na ta praznik na ovenčanih vozovih, prav tako pripovedujejo, da bodo prišla kmečka dekleta v narodnih nošah. Seveda je v sporedu te prireditve še marsikakšna točka, o kateri pa bomo govorili po tem prazniku.

Zanimanja za ta svojevrstni kmečki praznik pa ni opaziti samo pri kmetih, marveč tudi med rudarji. Ti so seveda radovedni, kako bo ta prireditev potekla, saj so v dobrem tovarištvu s kmeti prispevali za to prireditev večjo količino apna kot dobitek. Čisti dobiček tega kmečkega praznika je namenjen posebnemu skladu za pospeševanje kmetijstva v mestni občini Zagorje.

TRAGIČNA SMRT POLŠNIŠKEGA LOVCA

Pred dnevi je odšel z doma 57-letni Anton Prošt iz vasi Ravne št. 4. Vasica Ravne leži v samotnem svetu Polšniških dolomitov pod hribom Ostrežom. Do domačije Antona Prošta, ki je upokojeni rudar, vodi šlaba in mestoma nevarna pot.

Domače je seveda skrbelo, ker ni bilo očeta nekaj dni domov. Sodili so, da bi se mu znala zgoditi nesreča. Iskali so ga v raznih krajih, koder so domnevali, da bi znal biti. Stopili so celo do litijskih lovcev, kamor je stari Nimrod rad zahajal. Ko pa ni bilo očeta le nikjer, so začeli Proštovi s pomočju sosedov pregledovati strmine ob poti pod Ostrežem. Pod neko strmino so res zagledali truplo starega moža. Vsi znaki so kazali, da je bil vzrok smrti zgolj nesreča, saj so našli pri njem denarnico z denarjem in ostalo njegovo lastnino. Verjetno je, da je staremu možu na ozkem in strmem mestu spodrsnilo, nakar se je zakotalil po steni in si je pri padcu — kakor je ugotovil potem uradni ogled — zlomil tilnik.

Anton Prošt je bil med zasavskimi lovci priljubljen tovariš, zato je vest o njegovi smrti vzbudila iskreno sočutje. Truplo ponesrečenega rudarja so pokapali na pokopališču v Polšniku.

OBČINA ŠMARTNO JE MED PRVIMI SPREJELA NOVI PRORAČUN

Novi občinski odbor v Šmartnem šteje 25 članov, vodi ga predsednik tov. Tone Dobravec iz Velike Kostrevnice. Šmarska občina je med prvimi izdelala svoj proračun za leto 1952, ki znaša 1,800.000 din. Šmartno skrbi zdaj za tri ljudske šole, za šmarsko, javorsko in kostrevniško. V proračunu niso pozabili tudi na podpiranje društvenega dela.

V LITIJI SE PRIPRAVLJAJO NA USTANOVITEV STRELSKE DRUŽINE

Zveza rezervnih oficirjev in Zveza borcev sta začela s pripravami za ustanovitev Strelske družine. Za ta lepi šport, ki je pomemben tudi z narodno-obrambnega stališča, vlada v naši dolini veliko zanimanje zlasti med mladino. To so dokazale posebno nedavne strelske tekme v Jazbinah, kamor so mladinci prihiteli iz hribovskih vasi celo po več ur daleč, da so preizkusili svoje strelske sposobnosti. Zanimivo je, da so bili na teh tekmah najboljši fantje iz črnopotoške okolice.

VOLITVE NOVEGA OBČINSKEGA ODBORA AFŽ V LITIJI

Ker so ob zadnji reorganizaciji ljudskih občin priključili v Litijo še Savo, Hotič in Jablaniško dolino, so zaradi te spremembe ustanovili poseben občinski odbor AFŽ. Na množičnem sestanku AFŽ so razpravljali o vseh problemih, pri katerih morajo sodelovati naše napredne žene. Novemu odboru so postavili važne naloge. Na zboru je bila navzoča tudi zastopnica okrajnega odbora AFŽ, ki je ugotovila, da se litijske predilničarke-partijke premalo zanimajo za delo v ženski organizaciji. Prvenstvena dolžnost žena-partijk pa je, da sodelujejo z delom v AFŽ. Na zboru so sprejeli sklep, naj Mestni komite posreduje, da bodo žene-partijke bolj sodelovale pri javnih delih kakor doslej.

Naši čitatelji pišejo

PEVSKI NASTOP KUD »IVAN CANKAR« V LOKI

Priprave za pevski koncert v Loki pri Zidanem mostu so se zavlekle, ker je v zboru mnogo železniških in poštnih uslužbencev, ki jim služba onemogoča redno obiskovanje vaj. Koncert je bil v nedeljo, dne 11. maja v Domu ljudske prosvete. Zbor šteje 33 članov. Med njimi smo opazili več novih obrazov, predvsem mladino. Zelo pohvalno je, da se mladina vključuje v kulturno-prosvetno delo.

Spored koncerta je bil srečno izbran. V začetku je zbor odpel Ipavčevo »Domovini«, ki je publiko navdušila. Sledili sta Hribarjeva »Mlatiči« in humoristična Adamičeva pesem »Vivapska«, ki so ju navzoči sprejeli z velikim aplavzom. Tudi nežna Adamičeva pesem »Da sem jaz ptičica« je močno ugajala. Sledila je Švabova »Na lipici«, polna melodije in ljubezenskega čustva. Foersterjeva »Planinar« je obujala med poslušalci ljubezen do naših planin. Nato je zbor zapel Švabov »Večer na morju«. Pesem se je končala s pianissimom, kar je navzoče zelo navdušilo. Kot zadnja točka prvega dela koncerta je sledila Mirkova »Oj planine«, ki opeva domotožje po naših planinah. S tem je bil prvi del prireditve končan.

Po oddihu je sledila spevoigra »Vasovalec«. Že lepa scenerija, domače delo, je napravila lep vtis. Kot pevci in igralci so se predstavili tov. Slavka Jenčičeva kot vdova Franca, kot njeni hčerki tov. Marjanca Mlinarjeva v vlogi Angele in tov. Micka Kuharjeva kot Marička. Nadalje tov. Ivo Jenčič kot vasovalec Jaka, tov. Polde Veber kot drug vasovalec — tekmec Jurij ter tovariš Jaka Fon kot Juretov oče Gašper.

Svojo vlogo je najbolje rešila vdova Franca kot priznana igralka in dobra pevka s svojim mezzosopranom. Na mnogih mestih je bila prav energična, ko se je zbala za usodo svojih hčera in ju svarila. Čudila se je, da je hčerki nista poslušali, pač pa sta šli po poti svoje ljubezni. Zelo dobro je izvedla pevsko in igralsko prizor, ko zasači Juretovega očeta, misleč da je vasovalec on. No, pa sta se v petju sporazumela in objokujeta svojo nekdanjo ljubezen. Gašper je bil dober, le mestoma glasovno prešibek, kar pa bo z rutino odpravil.

Angelci se pozna, da je igralsko nadarjena. Ima tudi ljubek sopran. Prav dobro je odigrala in odpela arijo »Kjer je moj ljubi Jaka«, kjer je kljubovalno odšla po vodo in jo je njen fant Jaka že čakal. Marička je bila šele prvič na odru in se šele privaja kot igralka, ima pa kot sopranistka krepak glas. Tudi ta kaže, da se bo igralsko uveljavila.

Jaka je kot pevec in igralec dovršen ter ima prijeten in poln tenor. V številnih komičnih prizorih je bil prav posrečen, zlasti ko se sreča s svojim dozdevnim tekmecem Jurijem. Pa sta se oba v pesmi sporazumela, da je Angela Jakatova in Marička Juretova. Jurij je bil igralsko, mestoma pa tudi pevsko prav dober, le v višjih legah je prešibek. Na splošno je bila izvedba »Vasovalca« prav dobra, zlasti srečen konec spevoigre, ko se mladi in stari sporazumejo in postanejo vsi srečni ženini in neveste.

Za dobro izvedbo prireditve gre zahvala pevovodji tov. Ivu Jenčiču ter tov. Vebru za scenerijo, prav tako vsem pevcem, ki so vztrajno hodili k vajam.

Pevski zbor je svoj koncert delno ponovil preteklo nedeljo v prijazni vasici Zirovnici, kjer je bila kulturna prireditev tamkajšnjih mladincev in pionirjev.

»Vasovalca« je spremljala na klavir domačinka, visokošolka tov. Zora Rebula, za kar ji je treba izreči zahvalo. S.

V Zagorju so že ustanovili društvo prijateljev mladine

Na prizadevanje mestnega občinskega odbora OF v Zagorju se je pretekli mesec osnoval iniciativni odbor Društva prijateljev mladine. Odbor je izdelal društvena pravila in program ter pripravil vse potrebno za ustanovni občni zbor. Ker je bil ta odbor delaven — odlikovala sta se zlasti predsednik odbora prof. Janko Kumer, ravnatelj drž. nižje gimnazije, ter tajnik prof. Karel Klanjšek — je bil ustanovni občni zbor društva že 22. aprila. Med tem časom se je v društvo vpisalo že nad sto članov.

Na občnem zboru smo slišali zanimivo poročilo o namenu in pomenu društva. Izvolili so 15-članski upravni odbor in 3-članski nadzorni odbor. V odborih so pripadniki vseh slojev prebivalstva. Na prvi seji so izvolili za predsednika društva tov. Franca Močilnikarja, za tajnika pa prof. Karla Klanjška. Društvo ima sedem sekcij in sicer: kuhinje in vzgojni domovi, vzgoja staršev, otroška igrišča, letovanja in kolonije, izvenšolska vzgoja, lutkovni oder, vzgoja zanemarjene dece.

Na seji so obravnavali naloge društva in posameznih odsekov. Iznešeno je bilo precej koristnih predlogov. Po živahni razpravi so sprejeli ustrezne sklepe ter napravili načrt dela. Po tem načrtu bodo skušali povsod zboljšati delo z mladino, zlasti pa izvenšolsko vzgojo, vodili bodo pregled o zanemarjeni mladini ter ji pomagali do spodobne vzgoje. V obeh šolskih vrtcih v Toplicah in Zagorju je treba nakupiti igrače in razno opravo, urediti igrišča in jih zagraditi, da ne bodo nepoklicani kvarili vrtiljake, gugalnice in podobno.

Za slabotne in šibke otroke bo treba preskrbeti potrebne kredite, da se odpošljejo v zdravilišča, okrevališča in kolonije. Po sporočilu RK stane enomesečno zdravljenje v Savudriji 4000 din. Ta znesek je precej visok in ga bo redkokdo zmogel. Starši ali matere z majhnim zaslužkom ali nizko pokojnino ne bodo zmogli teh stroškov, da odpošljejo bolnega otroka na zdravljenje. Društvo prijateljev mladine bo zato na svoj račun poslalo dva najbolj potrebna otroka v zdravilišče, istočasno pa se obrača na podj. in ustanove, da v svojem področju poiščejo sredstva za pomoči potrebno deco. — Društvo bo skrbelo, da se ustanovi v Zagorju stalno lutkovno gledališče. Prvo predstavo nameravajo dati ob koncu šolskega leta.

ZASAVSKI VESTNIK
V VSAKO HIŠO!

V Zagorju so odprli vrtec

Preteklo nedeljo je bilo okrog zagorske šole zelo živahno. Na dvorišče so se zgrinjale matere s predšolsko deco. Vršilo se je vpisovanje v vrtec. Mnogo jih je prišlo. Nihče jih ni toliko pričakoval.

Prostor za nov vrtec je v šoli Zagorje. Bolj skromen, je vendar tak, da lahko sprejme otroke. Treba je bilo izbirati. Izločeni so bili tisti, ki pojdejo jeseni v šolo, edinci in še nekateri, ki jih imajo matere laže doma. Izbira je bila pravilna in nazadnje je ostalo okrog osemdeset otrok.

Pravilni delovni čas vrtca je šest ur dnevno in to nekaj dopoldne, nekaj popoldne. V Zagorju so morali napraviti drugače. Otroci so razdeljeni v dve skupini; prva hodi v vrtec dopoldne, druga popoldne. Drugače se ni dalo urediti zaradi pomanjkanja prostora. Če bi hoteli sprejeti vse vpisane otroke, bi bilo potrebno več velikih sob. To pa je sedaj še nemogoče. Zato naj se tiste matere, katerih otroci so bili odklonjeni, iz upravičenih razlogov, ne razburjajo. Prišel bo čas, ko bodo vsi predšolski otroci v primernih prostorih preživljali svojo mladost.

V Farčnikovi koloniji je mnogo otrok. Tudi sosednje Selo ni brez njih. Bi se tu ne mogel najti ali urediti primeren prostor za vrtec? Zdi se mi, da. Treba bi bilo več zanimanja. Če pa bo organizacija AFŽ v Farčnikovi koloniji spala, vrtca pač ne bo in vedno več bo otrok, ki bodo razgrajali okrog oglov, ker drugega prostora nimajo. Vrtec v Zagorju pa bi sprejemal otroke iz Zagorja.

Otvoritev vrtca je bila prejšnji četrtek. V imenu ljudskega odbora je materam spregovoril predsednik tov. Lukač. Govorili je tudi upravitelj zagorske šole tov. Klun. Besede obeh so bile izbrane in pomembne. Prisotne so bile tudi zastopnice organizacije AFŽ.

Zagorje je bilo prvega maja razglašeno za mesto. Sedaj ima to mesto, prvo v trboveljskem okraju, dva vrtca. Vso pohvalo za nov vrtec zasluži organizacija AFŽ, KLO in upravitelj šole. Upam, da bo vrtec pod budnim očesom tov. Kluna in z vztrajnim prizadevanjem obeh tovarišic vzgojiteljic ob podpori ljudske oblasti uspeval tako, da bodo veseli otroci, starši in vsi, ki jim je sreča in pravilna vzgoja otrok pri srcu.

Organizacijo AFŽ pa naj ta uspeh vodi naprej. Čuva naj že obstoječe otroške ustanove in odpira nove, saj je to njena najvažnejša naloga. S. M.

Kdo bo popravil stezo

Čez Lukmarjev hrib nad Bevškim se vije majhna steza, »Čez reber« imenovana. Vsak dan vidimo na tej stezi številne pešce. Ljudje jo prav dobro poznajo, ker si po njej skrajšajo pot iz Zagorja v Trbovlje in obratno. Tu vidimo delavce in uslužbence, ki hodijo na svoje vsakdanje delo, otroke, ki gredo v šolo, študente, ki obiskujejo višjo gimnazijo v Trbovljah, zlasti oddaljene, ki hodijo peš iz Zagorja čez Sv. Urh. Ne vidimo pa samo te: vsi, ki imajo opravke na OLO Trbovlje in so doma iz Zagorja, pa tja do Trojan in drugih krajev, poznajo to stezo in se je poslužujejo.

Nedavno je tov. Štravs (Lukmar) del te steze razširil in napravil prevozno pot za svoj bližnji hlev. Hvaležni smo mu, da je izboljšal del te steze. Ni pa pravilno, da je na razpotju, kjer je svojo pot odcepil, pustil stezo nedostopno. Sedaj stoji steza približno meter in pol nad njegovo potjo, do katere je dostop težaven in za starejše ljudi nemogoč, ponoči pa za vsakega nevaren. Sedaj služita za dostop dva koničasta pomola, ki bosta kmalu okrušena in preko katerih moraš preskakovati — z nasprotne smeri se pa lahko kar zadrsaš, če se ti ne zdi škoda podplatov. Tovariš Štravs bi moral vedeti, da pač nismo vsi »alpinisti« in tudi to, da dohoda na stezo ne bodo popravili »šihtarji«, kakor je bilo čuti, da se je sam izrazil. Steza obstoji že mnogo let in je nima nihče pravice zapirati; kdor jo je pokvaril, jo je dolžan tudi popraviti, zlasti še, ker služi novoizdelana pot samo njegovi osebni koristi.

Ako popravilo te steze ne bo izvršeno, bo potrebno, da poseže vmes oblast, da se uredi ta prehod in se izognemo morebitnim nesrečam. Prizadeti pešci.

Kaj bo v Tednu matere in otroka v Radečah?

V nedeljo, 1. junija, bo Mladinski oder v Radečah ponovil otroško igro »Mojca in živali«, in sicer prvenstveno za matere in male otroke. Ker bo predstava popoldne, se vabijo tudi okoliške mamice z deco. Predstava bo po znižanih cenah.

V torek, 3. junija, bo vzgojno predavanje v okviru Ljudske univerze v dvorani hotela »Jadran«, v sredo pa predavanje o vzgoji mladoletnikov v zvezi s kriminaliteto. Nadalje je v tem Tednu na sporedu letna produkcija Glasbene šole, kjer bodo sodelovali tudi gojenci GŠ iz Trbovelj.

V okviru tega Tedna je na programu tudi zdravstveno predavanje dr. Matka, žene pa bodo organizirale skupni izlet v Loko pri Zidanem mostu, kjer bo tudi propagandni izlet in nastop oddelkov TD Radeče. Na vse te prireditve opozarjamo že sedaj, da bo udeležba čim lepša.

Ljudska univerza v Radečah

V zadnjih dveh mesecih smo imeli v Radečah priliko slišati štiri zanimiva predavanja v okviru Ljudske univerze. Prof. Janko Kumer iz Zagorja je v dveh predavanjih govoril o razvoju človeka. Pri tem je uporabljal skioptične slike, kar je napravilo predavanje še razumljivejše in zanimivejše. Prof. Janez Mlinar iz Celja pa je v svojih dveh predavanjih povedal mnogo zanimivega o naših vražah in narodnih običajih.

Pri vsakem predavanju je bila udeležba lepa, tako da je bila udobna in prijazna dvorana hotela »Jadran« vedno zasedena.

Prihodnje predavanje v začetku junija bo vzgojnega značaja, na kar se opozarjajo zlasti starši. P.

KRIŽANKA št. 8

Vodoravno: 1. žena iz grškega bajeslovja; 6. vazni, globe; 12. mesto v Istri; 13. potrošnja; 15. kvartaški izraz; 17. dva soglasnika; 18. kdor dela hudo, mora delati . . .; 19. pesniški veznik (Prešeren); 20. 15. dan v rimskem koledarju; 22. predlog; 24. srbohrvaški predlog; 25. žensko ime; 26. prenatančni uradniki; 30. znan vulkan; 32. oblika zaimka »ono«; 33. žensko ime; 34. osebni zaimek; 35. kazalni zaimek; 36. soustanovitelj Rima; 38. tekoča jed; 41. kem. znak; 42 urejenost; 44. osovražen izprijenec; 45. pivo; 48. nemško žensko ime; osebni zaimek (3. sklon); 52. tuja kratica za s. r.; 54. trije enaki soglasniki; 55. pogojni veznik; 57. trebščina; 77. privid.

Navpično: 1. pesnitev, 3. glasbeni izraz, 4. moško ime, 5. kratica za: z jamstvom, 6. medmet, 7. bog ljubezni, 8. pravilno naravnati, 9. finsko pristanišče, 10. francoski člen, 11. jedilni pripomoček, 13. predlog, 14. mesarski delavec, 16. če je kdo sam, 19. vodilna karta, 21. puščavnik, 23. gleda, 25. predlog, 27. električna mera (fon.), 28. lastnina fevd. mogotcev, 29. prislov kraja, 31. dva samoglasnika, 34. stara tekočinska mera, 37. uničiti, poteptati, 39. napad, 40. malopridna ženska, 43. puščava (arabsko), 46. podstavek pri topu, 47. pristaniško mestece v Italiji, 49. ozir. zaimek, 51. moško ime, 53. predlog in prislov, 54. kratica nekdanjega pevskega zbora v Ljubljani, 56. del glave, 57. pomož. glagol, 59. del kolesa, 61. poldrag kamen, 64. oblika glagola »zliti«, 68. pravoslavni duhovnik, 69. veznik, 70. predlog, 73. električna mera (narobe), 74. okrajšani veznik, 75. vzklik.

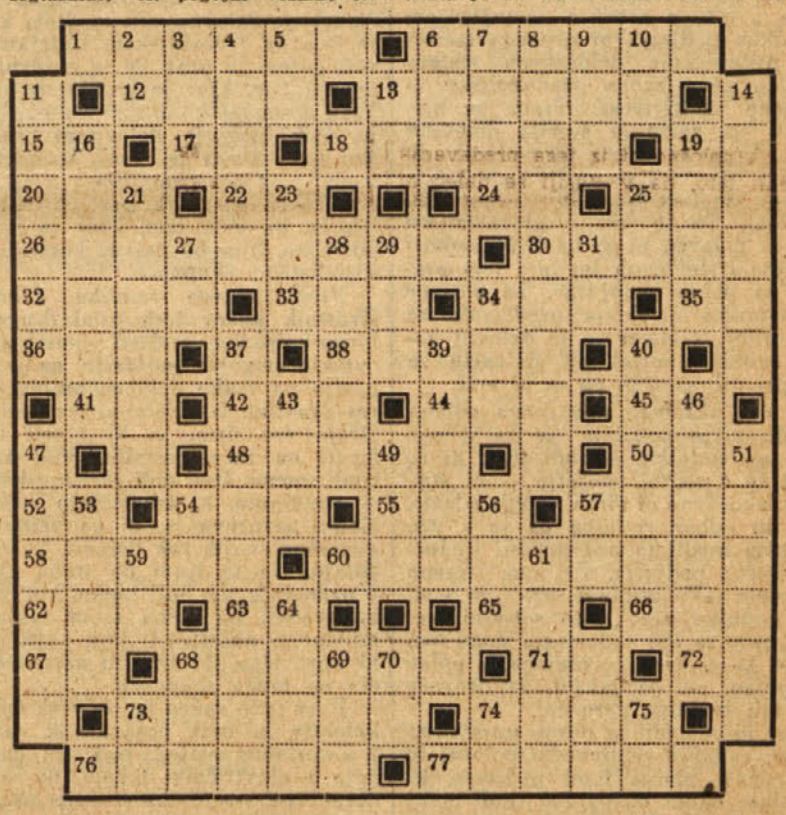

shramba za dragocenosti; 58. prijeten vonj; 60. priročen; 62. gradivo; 63. dva enaka soglasnika; 65. dva enaka samoglasnika; 66. član družine; 67. kratica za športno ustanovo; 68. žaga (srbohrv.); 71. Ludolfovo število; 72. ploskovna mera; 73. poljsko orodje; 74. produkt ognjenika; 76. čevljarska po-

Vatikan in fašizem

19. aprila je imel dr. Milan Bartoš po beograjskem radiu predavanje o položaju cerkve v Jugoslaviji. Nanj je v prizadetosti odgovoril Vatikan s člankom v »Osservatore Romano«, 24. aprila. V članku skuša Vatikan zakriti svoje sodelovanje s fašizmom pred vojno in med njo. Dr. Bartoš namreč dokazuje, da je prav fašistična nastrojenost Vatikana vzrok, da še ni prišlo do boljših odnosov med cerkvijo in državo v Jugoslaviji. Zato naj postrežemo tu samo z neznatnimi odlomki iz knjige *Ive Mihovilovića* »Vatikan in fašizem«, ki pričajo o sodelovanju s fašizmom tudi najodgovornejše cerkvene osebnosti — papeža Pija XII.

V cerkvenih krogih kaj radi poudarjajo, da je Pij XII. po svojem fanatizmu zelo podoben zadnjemu papežu, razglašenem za svetnika, tistemu po vrsti 226. papežu Piju V., kronanem leta 1566, ki je umrl šest let pozneje, potem ko je bil pred smrtjo ukazal, naj inkvizicija likvidira ne le aktivne, marveč tudi »tihe« krivoverce, kakor tudi tiste, ki so krivoverci, »ne da bi to sami vedeli«. Pij XII. je zares fanatik in s fanatičnostjo prežet fizični mršavec. Druga njegova značilnost je, da je zelo učen, tretja pa, da je rimski aristokrat in neposredni arbiter v finančnem kapitalu Italije. Pij XII., Eugenio Pacelli, je iz znane rimske družine Pacellijev, knežjega in bančnega doma. Njegov stric Ernesto Pacelli je načeloval največji italijanski banki, »Banco di Roma«, ki je imela pomembno vlogo tudi v zvezi med Vatikanom in fašizmom. Papeževi najbližji sorodniki še zdaj vodijo to banko, kakor tudi mnoge druge banke in velika industrijska podjetja, v Vatikanu pa imajo visoke častne funkcije. Njegov brat, advokat Pacelli je bil vatikanski eksponent pri sklepanju lateranskega sporazuma z Mussolinijem.

Eugenio Pacelli je postal škof leta 1917. Takoj potem so ga poslali za papeškega nuncija v Nemčijo, kjer je ostal več let. Sklenil naj bi tajen sporazum med Vatikanom in pretežno protestantovsko Nemčijo. Nemčija naj bi bila v bodoči vojni na strani katoliške, papežu zveste Avstrije, da bi skupaj tolkli krivoverske, nevarne države: Francijo, Anglijo in Rusijo, pa tudi — Italijo... Poznejša reagiranja Pija XII. na nemški nacionalizem, pa tudi na nacizem, so v zvezi s tem njegovim prilagojevanjem v Nemčiji v letih nunciature. Takrat je navezal mnoge stike, ki se vlečejo do današnjih dni. Leta 1918 je prišlo na Bavarskem do revolucionarnih dogodkov, pa je vlada rajha, ki ji je načeloval socialni demokrat Hermann Noske, upor v krvi zadušila. Pacelli je s šifriranimi brzojavkami obveščal papeža Benedikta XV. o razvoju dogodkov in iz neke nerodno izgubljene brzojavke je lahko zgodovina zabeležila podatek, da je bila v teh dogodkih tajna zveza in sodelovanje med Noskejem in Vatikanom ob posredovanju in na pobudo Pacellija... Pacelli je bil takrat v Münchenu, potlej pa je postal nuncij v Berlinu. Leta 1929 je sklenil konkordat med Prusijo in Vatikanom in za zasluge je bil imenovan za kardinala. Zanimivo je, da je posebni papežev tajnik še zdaj nemški jezuit Leiber, njegov najvažnejši svetovalec pa znani monsignor Kaas, šef katoliške stranke v Nemčiji, ki je še zdaj v emigraciji, kar pa ne pomeni, da ne bi dirigiral vseh katoliških političnih gibanj v Nemčiji.

Eugenio Pacelli je postal državni tajnik Vatikana leta 1930 po smrti kardinala Gasparrija in tako je že takrat vladal v Vatikanu kot prvi za papežem. Ker pa je bil inteligentnejši in v vsakem oziru iniciativnejši od papeža Pija XI., je bilo vse, kar so pripisovali temu papežu, večinoma Pacellijevo delo.

Pacelli je večkrat pokazal, kakšen je njegov odnos do fašizma. Navedli pa bomo samo nekaj primerov.

Leta 1934 se je kardinal Pacelli, poznejši papež Pij XII., v posebni misiji mudil v Buones Airesu. Takrat je bil državni tajnik Pija XI. Dne 13. X. je imel tam govor in »priklical je božji blagoslov na tistega, ki upravlja domovino in bdi nad njeno srečo«, misleč na Mussolinija.

Kardinal Pacelli je ob začetku ciklusa predavanj v »Institutu za rimske študije« imel govor, v katerem je dokazoval, da je Kristus pravzaprav Rimljan, ker je božja previdnost določila, naj bo Rim duhovno središče vere. V navzočnosti mnogih cerkvenih dostojanstvenikov, kardinalov in fašističnih funkcionarjev je Pacelli izrazil spoštovanje papežu, kralju in duceju.

Ko pa je v vrtincu abesinske vojne ves pošteni svet obsojal fašistično Italijo, je Pacelli pel hvalnice Mussoliniju.

»Božja previdnost je Rim ustvarila in določila, da postane prestolnica sveta in središče krščanstva. Cesarski Rim je bil zgodovinska priprava na duhovno univerzalno cesarstvo Jezusa Kristusa; nobeno mesto ne bo premagalo misije Rima, božjega mesta, mesta utelešene modrosti... *Uničiti Mussolinija je cilj nasprotnikov, to pa pomeni zadeti srce Rima, glavo krščanstva, uničiti svetnike in ubiti Boga. In kako more potemtakem kdo zahtevati, naj bi cerkev ne podprla svojega velikega križarja, Mussolinija.*«

Glejte, tako je govoril Eugenio Pacelli, sedanji Pij XII....

Pij XI. ni dočakal druge svetovne vojne, ker je prej umrl. Rad bi jo bil dočakal, najbrž ne bi storil ničesar, kar bi oviralo Mussolinija in Hitlerja v uresničevanju njunih naklepov. To lahko sklepamo iz njegovega presojanja abesinske in španske vojne, pa tudi sicer — iz vsega!

Italijanska fašistična struja med kardinali, ki naj bi izvolili novega papeža, je bila dovolj močna in Mussolini v zvezi z volitvami novega papeža osebno ni bil v skrbeh. Glavni kandidat je bil kardinal Pacelli, dotlej vatikanski državni tajnik. Njegove vrline so bile dovolj znane, saj je hodil po stopinjah politike Pija XI. in mu v glavnem sugeriral linijo. Pacelli je bil močno angažiran v sklenitvi lateranske pogodbe s fašizmom. Pacelli je italijansko nacionalno in nacionalistično reagiral na vse stvari, sovražil demokracijo in uprjzarjal intenzivno gonjo proti naprednim socialnim idejam. Pri srcu mu je Nemčija. Fanatičen, asketski, borben in oblasten — to je Pacelli. Dne 2. marca 1939 je bil izvoljen za papeža. Njegova izvolitev je veljala za izrazito »italijansko«. V fašističnih krogih je zavladalo veliko zadovoljstvo. Mussolinijev odnos do novega papeža lahko zelo dobro razberemo iz naslednje beležke iz Cianovega dnevnika:

»2. III. 1939. Za papeža je izvoljen kardinal Pacelli. Duce je z izvolitvijo Pacellija zadovoljen in sklene, da bo poslal novemu papežu nekatere nasvete, kaj naj stori, da bo koristno upravljal cerkev.«

To dokazuje, da so bili odnosi med njima zares »kolegialni«, če je smatral Mussolini za možno in koristno dajati mu nasvete.

Po izvolitvi Pacellija je izšlo v fašističnem tisku več navdušenih člankov.

Kotiček za naše žene

Priprava solat

Kako solate pripravljamo, mešamo in celo okrašujemo, je neke vrste umetnost, za katero je treba precej domišljije, okusa, spretnosti in — potrpljenja. Na največ različnih načinov se prav gotovo lahko pripravi krompirjeva solata. Težko naletimo na dve kuharici, ki bi napravili iz istih snovi in dodatkov solato, ki bi imela enak okus in ki bi bila tudi na oči enaka, vsaka nekaj doda, nekaj opusti, tako da je solata lahko vedno dobra, toda vselej ima drugačen okus. Zlasti francoska kuhinja pozna celo vrsto načinov za pripravo solate ter uporablja pri tem zelo okusne majoneze in omake.

Zelene in drugačne zelenjavne solate so že same za oko prijetne ter jih zato ni treba še posebej lepšati, pač pa moramo okrasiti mesne, ribje in podobne solate, ker so same zase preveč neznatne, na ta način pa postanejo prijetne tudi za oči.

Navadno krompirjevo solato izboljšamo in »olepšamo«, če ji na primer primešamo cikorijevo solato, zrezano na rezance. Takšna solata je že za oči lepša in tudi bolj zdrava in redilna.

Krompirjevo solato denemo v plitvo skledo in jo okrasimo s ploščicami paradižnika, kumar, s seseklianim peteršiljem ali pa z lepo narezanimi ploščicami kuhanega korenja.

Lep okras krompirjeve solate sta tudi na drobno sesekljana rumenjak in beljak, in sicer vsak posebej. Pri okraševanju različnih solat lahko pokaže vsaka gospodinja svoje kuharske sposobnosti.

Zelenjavne solate (peso, zeleno, črno redkev itd.) imajo več prednosti pred drugimi; so poceni, pripravljamo jih lahko vso zimo in so zelo zdrave za živce. Nervozni ljudje bi morali imeti sleherni dan na mizi razen jabolk tudi kakršno koli zelenjavno solato.

Peso pripravljamo takole: najprej jo skuhamo in jo potem, ko je hladna, olupimo in zrežemo na ploščice ter pokapljamo z limonovim sokom. Nato pridenemo ščepec sladkorja, soli, kumine in nastrganega hrena. Tako pripravljena naj počiva čez noč in jo serviramo šele drugi dan. Lahko pa pripravimo peso tudi tako, da ji primešamo kuhanega belega fižola, olja, sladkorja, nastrganega hrena in nekoliko kumine.

Zelnata solata. Na rezance narezano in poparjeno zelje osolimo, pridenemo limonov sok, ščepec sladkorja in žličko olja, potem pa naj eno uro stoji.

Redkvična solata. Redkvice operemo, očistimo in narežemo na bolj debele ploščice. Potem jo osolimo in popopramo, pokapljamo z limonovim sokom, kisom in oljem. Tako pripravljene redkvice nagrmadimo na liste glavnate solate in jo tako serviramo. Ponudimo jo lahko tudi brez glavnate solate. Prav posebno okusna je redkvična solata, če ji primešamo dobre majoneze.

Mešana solata. Skodelico na kocke narezanih hrušk, skodelico jabolk, nastrgane surove zélene ter v pečici zmehčane in nastrgane pese, vsakega po eno skodelico, zmešamo. To zmes polijemo potem z omako iz olja, limonovega soka, sesekljanega rumenjaka in sesekljanega beljaka. Najlepša je, če je ponudimo v steklenih skledicah ter jo olepšamo s paradižnikovimi ploščicami.

Zanimivo predavanje v Trbovljah

V okviru Društva LRS za Združene narode v Trbovljah je bilo preteklo sredo v Delavskem domu v Trbovljah izredno zanimivo predavanje člana CK KPS, tov. Ivana Regenta o njegovem 14-letnem bivanju v Rusiji. Dvorana Delavskega doma je bila polno zasedena.

Tov. Ivan Regent je z njemu lastnim, prikupnim pripovedovanjem poročal, kaj je doživel v letih 1931—1945, ki jih je preživel po naročilu italijanske KP v Rusiji. Žal ne moremo zaradi pomanjkanja prostora podrobno opisati različne zanimivosti, ki jih je tovariš Regent nanizal v svojem pripovedovanju. Na splošno bi iz tega predavanja navedli leto, da v Rusiji še daleč ni tistega blagostanja širokih množic, še manj pa svobode, kot bi to marsikdo mislil in pričakoval. Življenjska raven povprečnega ruskega človeka je znatno nižja kot v naši državi, kar marsikoga preseneča, zlasti še, če pomisli, da tamkaj pač ne primanjkuje plodne, rodovitne zemlje. Silno pa je v Rusiji razvit birokratizem, poznan že iz carske Rusije, ki davi in duši napredek in dvig blagostanja v tej veliki državi. Ruski človek je po pripovedovanju tovariša predavatelja prijeten, dobrosrčen in dobrodušen človek, ki pa v vladajočem sistemu in neiztrebljivi birokraciji, ki je v Rusiji zasidrana, živi nekako slepo vdan v usodo.

Tov. Ivan Regent se je ob koncu tega zelo zanimivega predavanja dotaknil tudi tržaškega vprašanja in nedavne londonske konference, s katere sklepi so življenjski interesi tržaških Slovencev hudo prizadeti. Resnica je, je dejal tov. Regent med drugim, da živi po umetnem, sistematičnem poitalijančevanju Trsta, ki se je začelo pred davnimi desetletji že v stari Avstriji, v tem mestu danes več Italijanov kot Slovencev, vendar je vsa okolica Trsta slovenska. »Naj se zgodi, kar hoče, je po prirodnih zakonih vendar trajno absolutno nemogoče, da bi ostal Trst italijanski, če je vsa njegova okolica, od katere živi in je odvisen, slovenska,« — tako je zaključil tov. Ivan Regent svoje informativno predavanje, za katero se mu vsi Trboveljčani še enkrat prav prisrčno zahvaljujemo z željo, da bi nas tov. Regent kaj kmalu spet obiskal.

KINO TRBOVLJE

bo predvajal od petka do ponedeljka angleški zabavni film

»HOTEL SAHARA«

Prihodnjo sredo in četrtek angleški film

»HAMLET«

Obiščite oba filma, ne bo vam žal!

Angleški film „HOTEL SAHARA“

Film »Hotel Sahara« sta scenarista Patrick Kerwan in George Brown posvetila vsem bivšim vojakom, ki so vsega naveličani, zdelani in včasih osupli služili v puščavskih armadah, ter vsem tistim nesrečnim civilistom, ki so imeli opravka z njimi.

Dejanje sta postavila v leto 1940, v majhno puščavsko oazo Kafko, kjer je »v srcu puščave večni mir«. Toda tudi tja, kjer stoji sredi peščenega morja razkošni hotel, zaidejo manjši oddelki raznih armad, ki se bijejo za prevlado v Afriki: najprej Italijani, potem Nemci, za njimi Angleži in Francozi in končno Amerikanci. Vsi lepo po vrsti.

Lastnik hotela se ravna pač po znanem načelu: »Dobiček je dobiček« ter se spretno prilagodi vsakokratnim zmagovalcem: na zalogi ima slike vseh mogočih državnih voditeljev in vladarjev ter seveda tudi zastave vseh držav, da jih po potrebi izobeša in spet snema . . .

In v tem je jedro te spretno narejene komedije, ki jo je priredil za film mladi angleški režiser Ken Annakin. Posrečilo se mu je, da je prepričljivo prikazal raznonarodne vojake in njihove komandante z vsemi njihovimi značilnostmi, vrlinami in napakami. Skratka: gre za lahkotno precej posrečeno komedijo, ob kateri se lahko nasmejite. In smejejo se vsi radi. Seveda je v filmu tu in tam kakšno zrno v humor odete resnice.

Ta film, v katerem bodo Trboveljčani videli lepo igralko Yvonno de Carlo, poznano iz filma »Šeherezada«, bo na sporedu v trboveljskem kinu sledeče dni.

GOSTOVANJE GORIŠKIH SLOVENCEV V TRBOVLJAH

Prijeten večer so priredili Trboveljčanom Goriški Slovenci iz Anhova. Gostovali so v soboto, 17. t. m. zvečer v Delavskem domu v Trbovljah s Nicodemijevo komedijo »Postržek«. Dvorana je bila polnoštevilno zasedena.

V odmoru med prvim in drugim dejanjem je goste pozdravila v imenu OO LP Trbovlje tov. Anica Kužnik, za kolektiv trboveljske cementarne pa jih je pozdravil tov. Karel Malovrh. Prav tako je izreklo goriškim gostom dobrodošlico Mestno gledališče Trbovlje v imenu pionirskega, mladinskega in seniorskega odra, v imenu vseh igralcev pa jih je pozdravil predsednik Mestnega gledališča, ki je v svojem pozdravu poudaril, da jih bo pri naslednjem obisku lahko že pozdravil v imenu novoustanovljenega društva »Svoboda«, Trbovlje-center. Za pozdrave se je zahvalila v imenu gostov tovarišica Zmaga iz Anhova.

Predstava je uspela zelo dobro, saj so gostje igro prav lepo prikazali. Drugi dan so si goriški gostje ogledali novi Partijski dom in Dom kulture, popoldne pa tovarno cementa v Trbovljah.

TABORNIKI VAS VABIJO

Čestokrat govorimo o vzgoji mladine, prav tako pogosto razmišljamo o oblikah te vzgoje. Vsi vemo, da je naša naloga vzgojiti mladega človeku, ki bo ljubil svojo socialistično domovino, ki bo rastel v krepostnega, moralnega človeka, ki se bo umikal grdim in škodljivim razvadam, pijančevanju, nečistovanju itd. ter se krepil duševno in telesno, da tako dvignemo tudi obrambno sposobnost našega ljudstva.

Na takih načelih je bila osnovana tudi naša taborniška organizacija. Zato se je tudi v Trbovljah ustanovil »Rod črnega diamanta«. To ime si je nadela

ta organizacija po premogu naših črnih revirjev, kjer je premog črni diamant, naše naravno bogastvo.

Številni naši tovariši so že v stari Jugoslaviji vedeli in slišali v skavtih in gozdovnikih. Tudi pri nas smo jih imeli. Bili sta to dve organizaciji, ki pa sta imeli isto pot in isti cilj: vzgajati mladega človeka, ga utrjevati in učiti. Tudi naša taborniška organizacija je zasnovana na načelih, ki smo jih omenili. Naša družbena ureditev terja od nas, da obnovimo organizacije, ki imajo lepe in čiste namene. Če hočemo imeti skromno, zdravo, iznajdljivo in domovini zvesto mladino, moramo utrjevati organizacijo, ki služi temu visokemu cilju.

Take organizacije so zelo važne za mladino, ki prihaja v pubertetno dobo, ko otrok dozoreva, ko se mlad človek začenja zanimati za potovanje, ko začne poskušati svoje mlade moči, ko hoče biti samostojen. Organizacija, ki vzgaja takšne mlade ljudi, je taborniška organizacija.

Štiri mesece bo minulo, odkar je bil v Trbovljah ustanovni občni zbor »Rodu črnega diamanta«. V tem rodu so se zbrali vsi bivši skavti in gozdovniki, poleg njih pa so vstopili v ta rod mladi ljudje, ki si žele zdravega življenja, življenja v naših prelepih planinah in gozdovih. V teh mesecih pa je bilo v tej organizaciji vendar preveč zatišja. Resnica je in drži, da so začetni koraki povsem nove organizacije težavni. Toda če dobro proučimo načela taborniške ustanove, vidimo, da mora biti povsod, zlasti pa pri nas, osnova vsega dela skromnost, vztrajnost, potrpežljivost in iznajdljivost, lastnosti, ki utrjujejo v nas ljubezen do organizacije. Prenehati je treba s prevelikimi načrti. Zadovoljiti se moramo v duhu te organizacije samo s skromnimi sredstvi in pripomočki, ki so nam na razpolago, z njimi moramo začeti vzgajati teoretično in praktično naše mlade ljudi. Na to naj pomislijo nekateri člani v vodstvu. Le tako nam bo uspelo ustvariti ugledno organizacijo.

Posebno važna naloga se postavlja pred organizacijo sedaj, ko je vanjo vstopilo okrog dve sto pionirjev. Ti nujno potrebujejo vzgojiteljski kader, vodnike in učitelje, ki jih bodo vsako nedeljo popeljali v naravo, jim razkazovali lepoto in zanimivosti naše zemlje, ki bodo razvijali v mladini partizanske tradicije in podobno. Takega kadra, takih vodnikov pa ima naša organizacija premalo. Če pomislimo, da je taborniška vzgojna metoda zasnovana na psiholoških temeljih, potem moramo reči, da sodijo v to organizacijo prav posebno kot voditelji, vzgojitelji in učitelji prosvetni delavci naših šol, katere najprisrčneje vabimo, da stopijo v našo sredo, da pomagajo v tej obliki vzgajati našo doraščajočo mladino. Priznamo in vemo, da je to delo težavno, da terja mnogo truda, žrtev in časa. Toda če človek premisli, mora reči, da se ta trud izplača, da ni zaman. Kaj je lepšega kot občutek, če človek lahko reče o sebi: te in te mlade fante in dekleta sem vzgajal, rešil sem jih iz kvarne, pogubne okolice, odvrnil sem jih od nemoralnega, nečistega življenja, moja zasluga je, da se ta mladina ni vdala popivanju in pijančevanju, v najbolj kritičnih letih sem stal tem mladim ljudem zvesto ob strani, vzgojil sem jih v zdrave, pametne in poštene fante in dekleta. Ta tiha zavest, to tiho zadoščenje človeka dviga. Več je vredno kot vse bogastvo sveta. Ob takem tihem zadoščenju, ki je plod prav tako tihega dela, postane človek res človek, postane življenje res vredno življenja.

Vzgajati našo mladino za življenje v skupnosti, tovarištvu in medsebojni pomoči in ljubezni je glavni smoter taborniške organizacije. Vzgajati mladino bolj s praktičnim delom in primeri kot z besedo, naj bi bila oblika našega dela. V taborniškem gibanju želimo in hočemo vzgojiti mladi rod v zavedne, zdrave in poštene državljane nove Jugoslavije. Upam, da so me vsi tovariši in tovarišice, ki jim je vzgoja naše mladine pri srcu, razumeli. S skupnimi močmi, z nesebičnim tovariškim delom bomo kos tej veliki, plemeniti nalogi.

S prirodo v novo življenje!

A. K.

ZASAVSKI PIONIR

Kotiček za naše pionirje in pionirke

Rešitev ugank iz 19. številke

1. želod; 2. riba — šiba; 3. krava — trava.

Prejeli smo številno pravilnih rešitev od raznih pionirjev in pionirk naših zasavskih šol, žreb pa je določil nagrado Pavli Hren, učenki 4. razreda osnovne šole v Trbovljah II., ki naj pride ali pa pošlje po darilo (šolske potrebščine) v uredništvo lista.

Nagradne uganke

1.

Dve glavi, dvoje rok
ima žival, šestero nog;
a le po štirih hodi in teče.
Kako se tej živali reče?

2.

Kakor vile spredi,
debel sod na sredi,
zad ima metló,
kaj je to?

3.

Okroglo je prvo, da se vrti,
glave se tvoje drugo drži;
oboje se sluče venomer,
posebno pridno zimski večer.

Rešitve poslati do ponedeljka, 26. maja, v uredništvo lista; izžrebani dobi lepo darilo (šolske potrebščine).

Prebivalstvo sveta

Naše pionirje in pionirke bo gotovo zanimalo, kako je naraščalo prebivalstvo sveta. Po statističnih podatkih povzemamo, da je živelo leta 1800 na svetu 775 milijonov ljudi. Leta 1850 so jih našteli že 1 milijardo 73 milijonov, leta 1900 pa 1 milijardo 567 milijonov. Leta 1914 je bilo na svetu 1 milijardo 801 milijon prebivalcev, leta 1920 1 milijardo 808 milijonov (manjši prirastek zaradi svetovne vojne 1914 do 1918), leta 1930 1 milijardo 993 milijonov, leta 1938 2 milijardi 166 milijonov in leta 1949 pa 2 milijardi 388 milijonov.

Kakor vidimo, je v letih od 1800 do 1949, torej v 150 letih, naraslo prebivalstvo sveta za 1 milijardo 563 milijonov ljudi. Izračunajte v šoli pri matematični uri, za koliko odstotkov se je pomnožilo prebivalstvo sveta od leta 1800 do danes oz. do leta 1949.

Najvišje zgradbe na svetu

Najbrže vas bo zanimalo tudi, katere zgradbe so največje na svetu. Seveda so med njimi v prvi vrsti razni nebotičniki v ZDA, predvsem v New Yorku, za njimi slede pa še druge stavbe. Torej po vrsti:

Empire State Building v New Yorku 381 m; Chrysler Building v New Yorku 319 m; Eifelov stolp v Parizu 300 m; Bank of Manhattan v New Yorku 256 m; Woolworth Building v New Yorku 242 m; Singer Building v New Yorku 187 m; Pagoda v Rangunu 170 m; magistrat v Filadelfiji 163 m; katedrala v Ulmu 161 m; stolnica v Kölnu 158 m; katedrala v Rouenu (Francija) 151 m; Cheopsova piramida 146 m; stolnica v Strassburgu 143 m; cerkev sv. Štefana na Dunaju 137 m; kupola cerkve sv. Petra v Rimu 132 m; stolnica v Milanu 109 m; kip Svobode v luki New Yorka 94 m; nagnjeni stolp v Pisi (Italija) 55 m.

Z vatikanske strani so namignili, da ima Pij XII. najboljšo voljo in namen, da v odnosu do fašistične Italije uveljavi politiko Pija XI. Tudi z izvolitvijo kardinala Maglioneja za državnega tajnika Vatikana so bili fašistični krogi zadovoljni.

Dne 21. XII. 1939 sta Victor Emanuel III., kralj Italije in cesar Abesinije, ter kraljica in cesarica v spremstvu ministra za zunanje zadeve Ciana uradno obiskala Pija XII. Papež je ob tej priložnosti izrekel besede velike pohvale in občudovanja »kralja in cesarja« ter izrazil zadovoljstvo spričo dejstva, da vodita Italijo takšen kralj in cesar ter Mussolini. O Mussoliniju je rekel, da je daljnoviden državnik, ki vodi Italijo tako, da vladata v njej sloga, duhovni mir in da uživa katoliška vera spoštovanje: »Italia sempre vigile e forte sotto l'augusta e saggia mano del Re Imperatore la lungimirante guida dei suoi governanti, rimane pacifica nella vita civile in concordia di spiriti . . . e nei riti solenni della religione cattolica.«

28. XII. 1939 je papež vrnil obisk, prišel h kralju v Kvirinal in izrazil svoje občudovanje »slavni dinastiji Savoia, poveličani s svojimi svetniki in blaženimi«. Ob tej priložnosti je papež priklical božji blagoslov na Mussolinija in njegove ministre »sull' illustre capo del governo italiano ed i suoi ministri«).

Iz vsega tega vidimo, da je Pij XII. nadaljeval poveličevanje Mussolinija in fašizma tam, kjer je nehal Pij XI. Tudi on vidi v Mussoliniju moža, ki ga je »poslala božja previdnost« . . .

Ciano piše o teh obiskih:

»Vladarjev obisk Sveti stolici. Kralj je dobre volje in čestita mi h govoru, ki sem ga imel . . . Obisk je potekal v redu, bil je en sam ganljiv trenutek, ko je papež nepričakovano začel improviziran govor . . .«

Za odnos papeža do fašizma je značilen tudi tale moment:

»27. XII. 1939. Papež mi je podelil (Cianu) ‚Zlato ostrogo'. Bolj kakor odlikovanje samo po sebi me je razveselila brzojavka kardinala Maglioneja, državnega tajnika, ki poveličuje moje delo v zunanji politiki in delo za zbližanje države in cerkve . . .«

•

Za stališče Vatikana je bilo vsekakor odločilne važnosti dejstvo, da je Italija naposled posegla v vojno (l. 1940).

Italijanski kardinali, škofje in nižji kler so na otipljiv način netili navdušenje italijanskega naroda za vojno proti Franciji in Angliji; blagoslavljal so bojne zastave črnih srajc. Trideset italijanskih škofov pošlje brzojavko Mussoliniju in mu sporoča, da žele, da bi čimprej »kronal neogibno zmago naših armad s tem, da bi izobesil italijansko zastavo nad Svetim grobom«. Italijanski škofje torej v imperialističnih fantazijah niso zaostajali za fašistično hierarhijo, ker so tudi oni imeli privid, da se bo vojna prenesla tudi na Vzhodno Sredozemlje, v Malo Azijo in preko Palestine kdo ve kam. Ta brzojavka je iz junija 1940.

Ali je mogoče, da so bile te imperialistične sugestije o osvajanju Svetega groba storjene, ne da bi bil papež to vsaj toleriral, če že ne diktiral?

»Civiltà Cattolica«, glasilo jezuitov, torej reda, ki je najbližji papežu in ki ję nosilec njegovih idej in teženj, je 15. julija 1940 objavilo ognjevit apel na italijansko mladino, »naj izpolni svojo dolžnost z lojalnostjo državljanov in vojakov«. Ta list je pisal: »Katoliška mladina, ki se spominja junaštva in duha požrtvovalnosti iz minule vojne, bo izpričala enake vrline in se hrabro borila, da bo zagotovila razcvet temu narodu, ki je središče vere in katoliške civilizacije«.

Kako pa se je vedel papež osebno v tej fazi vojne?

Dne 23. novembra 1940 je papež v pridigi prosil boga za »pravičnejši in bolj harmonični red na svetu«. Fašistični in nacistični tisk je vzel to kot motiv za trditev, da je papež s tem mislil fašistični in nacistični red.

V božični poslanici z dne 24. XII. 1940 se je papež povrnil na to temo in govoril:

»Pravijo, da Evropa in sistem držav ne bo več tak, kakršen je bil. Nekaj novega in boljšega, nekaj organično naprednejšega, bolj zdravega, bolj solidnega, močnejšega mora nadomestiti minulost, da bodo izključene slabosti in pomanjkljivosti, ki so se — kakor pravijo — v zadnjih dogodkih pokazale na prepričljiv način. V konfliktu sistemov, ki so izraz naše dobe, cerkev ni poklicana, da bi favorizirala enega teh sistemov bolj kakor drugega.«

Papež hoče s tem poudariti svojo formalno nevtralnost v vojnem spopadu in v spopadu idej. Toda s tem je hkrati tudi rekel, da bo cerkev sprejela tudi fašistični sistem — če bi zmagal. Papež ni obsodil fašističnega reda kot takšnega! Nič čudnega ni, da je fašistični tisk tudi tokrat to papeževo nevtralno opreznost razlagal v korist fašizma.

Čeprav bi kdo po teh nevtralnih izjavah utegnil misliti, da je papež vendarle formalno ostal izven vojne, so dejstva, ki mečejo na njegovo stališče posebno luč. Ta dejstva dokazujejo, da je bil papež solidaren z visokim italijanskim klerom in fašizmom v hujskanju italijanskega naroda na vojno. Mar ni papež, ki v tako visokem slogu govori v svojih poslanicah, ki uporablja sibilinske izraze, 4. septembra 1940 sprejel v avdienco 5000 članov Katoliške akcije in jim v govoru rekel, da »morajo biti pripravljeni žrtvovati življenje za domovino«, da morajo *»pokazati dolžno spoštovanje ter lojalno in zavestno pokorščino civilnim oblastem.«*

Papež pa se ni omejil na to, da bi ohrabril samo Katoliško akcijo za fašistično vojno. Leta 1940 in 1941 je večkrat sprejel v avdienco velike skupine italijanskih vojakov in oficirjev. Večkrat je sprejel tudi nemške vojake in oficirje. Prvim in drugim je govoril, da so njegovemu »srcu posebno dragi« in da je zelo srečen, da lahko blagoslovi tiste, »ki s tolikšno lojalnostjo in ljubeznijo služijo ljubljeni domovini«. Dne 30. oktobra 1940, dva dni po napadu na Grčijo, je papež Pij XII. sprejel 200 uradnikov v fašističnih uniformah in poudaril, da te uniforme predstavljajo italijansko vojsko«, češ da mu je »posebno drago« blagosloviti »ljudi, ki zvesto in z ljubeznijo služijo dragi domovini«. Z nobeno besedo seveda ni omenil, da je napad na Grčijo zločin. Dne 4. februarja 1941 je Pij XII. sprejel 50 nemških pilotov in 200 italijanskih vojakov ter izjavil, da je »srečen, da jih lahko sprejme in blagoslovi«. Dne 13. avgusta 1941 je papež sprejel 3000 romarjev in več sto italijanskih vojakov ter jim rekel: *»Priče smo velikemu junaštvu na bojiščih, na nebu in na morju. Čeprav je vojna strašna, ne moremo zanikati, da oživlja veličino mnogih junaških duš, ki žrtvujejo življenje, da izpolnijo dolžnosti, ki jih narekuje krščanska vest«.* Ni dvoma, da je Pij XII. zelo dobro razumel Mussolinijevo tezo, da je vojna potrebna, da bi mogle prišli do veljave »najlepše vrline človeka«.

Nič čudnega ni, da so vesti o teh avdiencah povzročile v zavezniških krogih proteste, katoliški krogi v Ameriki in Angliji pa so bili prisiljeni vreči v javnost pomirljive vesti, da sta si propagandni ministrstvi Italije in Nemčije te avdience izmislili. Toda o teh avdiencah so izšla natančna poročila v vatikanskem uradnem glasilu »Osservatore Romano«.

(Po Ljudski pravici.)

Kje dobiš

železnino in razni drugi potrebni material?

V SPECIALNI POSLOVALNICI
Mestnega trgovskega podjetja v Trbovljah
za železnino, gradbeni material, steklene izdelke, keramiko in posodo

V vseh količinah vam nudi ta trgovina v veliki izbiri in po ugodnih cenah razne suhe in oljnate barve, lake vseh vrst in v vsaki množini, nadalje strešno in zidno opeko ter betonsko železo za gradnje. — Na zalogi so tudi keramične ploščice za štedilnike, prav tako posteljne mreže. — Sprejemajo se tudi naročila za ogledala vseh vrst, sobna in zidna. — Prav tako vam nudi ta poslovalnica cement v poljubnih količinah ter zidno in strešno opeko.

Priporočamo se vsem lokalnim podjetjem, ki jim dobavljamo tudi po naročilu vsakovrstno blago

Prepričajte se in na svidenje

Rudar bi v nedelio zaslužil zmago

RUDAR : BRANIK 0:0

Za prvo tekmo Rudarja v drugem delu prvenstva je vladalo v Trbovljah kljub zadnjim porazom domačega moštva v Celju in Ljubljani veliko zanimanje. Na stadionu Rudarja se je zbralo okrog 1200 najbolj navdušenih gledalcev, kajti ostali so poskušali svojo srečo na tradicionalni tomboli Rudarja.

Domačini so nastopili brez Butkovca in Amerška. Zadnji ima prepoved igranja za tri mesece zaradi nešportnega vedenja na tekmi z Odredom v Ljubljani.

Že začetek tekme je pokazal, da bo igra zanimiva. In res je bila to doslej ena izmed najlepših iger v slovenskem prvenstvu v Trbovljah. Prvih 12 minut je prevladoval na igrišču Rudar, ki si je osvajal teren z lepo kombinacijsko igro, vendar brez uspeha. V 13. minuti prvega polčasa pobegne Plaznik po krilu in lepo strelja v levi kot, toda Ahlin je bil na mestu.

Igra je postala na trenutke raztrgana. Lepo priložnost za dosego gola je imel v 30. minuti Klančišar, ki pa jo je zastreljal.

Zanimivo je, da je bila igra v prvem polčasu enakovredna, prav tako ni bilo v tem delu igre nobenih kotov. V drugem polčasu je moštvo Rudarja takoj močno pritisnilo. V 3. minuti je Klančišar streljal iz 18 metrov kazenski strel, toda vratar Filipančič brani v kot. Prvi kot za Rudarja, ki mu sledita še dva. Nato izsili kot Branik, vendar se rezultat ne menja. V 23. minuti drugega polčasa Ahlin lepo brani Plaznikov strel po tleh. V 25. minuti kazenski strel iz črte 16 metrov ob kornerski liniji — Ahlin spet uspešno posreduje. V 30. minuti ima Rudar lepo priložnost za dosego gola. Kot proti Braniku. Knavs strelja lepo z glavo na gol, toda vratar brani. Še enkrat je imel Rudar lepo priliko, toda igra se je bližala koncu. Branik izsili kot v 35. minuti, ki pa ostane neizkoriščen. Nato nekaj zaporednih napadov z obeh strani in igra se je končala brez gola.

Moštvo Rudarja je v nedeljo dobro zaigralo ter pokazalo lepo kombinacijsko igro, toda manjkalo je odločilnih strelcev na gol. Streljali so sicer večkrat na vrata nasprotnika, večkrat kot drugače, vendar je šlo veliko strelov preko gola, največ pa jih je postalo plen dobrega vratarja Branika. Gostje so bili na momente pred vrati veliko nevarnejši kot Rudar, vendar je obramba domačinov njihove napade pravočasno zaustavila.

Pri Rudarju so bili najboljši: Šorel, Orač, Klančišar in Ahlin, pri gostih pa Plaznik, Grizold, Gajšek in Železinger.

Sodnik Macorati iz Ljubljane je sodil prav dobro.

V nedeljo bo moštvo Rudarja igralo v Ljubljani proti Slogi. Prepričani smo, da bodo zaigrali tako, kot je treba, da si osvoje dve dragoceni točki.

TEK ZMAGE V LITIJI

Emil Kranjc, član Odreda si je osvojil pokal

V nedeljo 18. maja je izvedla Zveza borcev v Litiji Tek zmage na 3300 m dolgi progi Šmartno — Uštje — Grbin — Litija.

Tehnično izvedbo so imeli v rokah litijski športniki, ki so že znani kot dobri organizatorji. Na startu se je zglasilo 13 prijavljencev, daleč manj, kakor je pričakoval prireitelj. Zlasti so bili maloštevilni domačini, kar seveda ni prav. Žalostno je tudi, da ni bilo med udeleženci športnikov iz ostalega Zasavja — Zagorja, Trbovelj in od drugod. Teka so se udeležili člani SK Kamnik, celjskega Kladivarja, ljubljanskega Odreda, Železničarja iz Ljubljane in trije domačini. Pokal si je osvojil kot prvak Ljubljančan Emil Kranjc (Odred) s časom 10,10, drugo mesto Niko Mlinarič iz Celja, tretje mesto pa Franc Grabec, tudi član celjskega Kladivarja.

Cilj je bil pri spomeniku padlih partizanov v Litiji ter je bila prireditev Teka zmage, ena izmed prireditev v tem Tednu, ki je bil posvečen zmagi partizanskega orožja nad fašizmom, slovesno zaključena.

Klubsko prvenstvo namiznoteniške sekcije Rudarja

Pred kratkim ustanovljena nazimnoteniška sekcija SŠD Rudarja v Trbovljah je izvedla v nedeljo 18. maja svoje klubsko prvenstvo. Prvi mesti sta dosegla Berger in Fric. V počastitev rojstnega dne maršala Tita pa bo v nedeljo 25. maja namiznoteniško prvenstvo za prvaka Trbovelj; ta prireditev bo ob 8. uri zjutraj v trboveljski gimnaziji.

Lep uspeh zagorskega Proletarca v Ljubljani

Proletarec : Krim 2:1

Proletarec iz Zagorja, ki si je osvojil prvenstvo nogometnega centra Zasavje, se je v nedeljo 18. maja pomeril v prvi kvalifikacijski tekmi proti Krimu v Ljubljani. Proletarec je zaigral prav dobro in odločil svoje prvo srečanje z rezultatom 2:1.

Upajmo, da bo naš drugi revirski predstavnik zaigral tudi v nadaljnjih tekmah tako kot v prvi in se tako uvrstil v tekmovanje v okviru prvenstva Slovenije.

Košarka

Poljane : Rudar 61:37 (33:19)

V drugi tekmi Košarkarske lige Slovenije je trboveljski Rudar igral v nedeljo 18. maja v Ljubljani proti Poljanam ter izgubil to srečanje z visokim rezultatom 37:61. Poljane so igrale bolje in zasluženo zmagale.

ZANIMIVOSTI

SVOJEVRSTEN ZDRAVNIK

Pred nedavnim je umrl v Parizu v starosti 90 let zdravnik dr. J. Besancon, pisec raznih poljudnih zdravstvenih knjig. Bil je do zadnjega dne čil in zdrav. V svojih knjigah je ljudem vedno priporočal, naj dobro jedo, naj pijejo mnogo vina in se kolikor je le mogoče izogibajo — zdravnikov.

SEZONA ZA SVETNIKE

Razni svetniki se po potrebi ne »pojavljajo« samo pri nas, marveč tudi drugod. Tako je neka italijanska revija pisala o sledečem dogodku:

Po deželi se je raznesel glas, da se je nekemu mlademu duhovniku v Abruzzih »prikazala« Marija. Direktor nekega dnevnika, ki ima v teh krajih svojega stalnega dopisnika, se je strašno razburil nad njim, ker ni poslal listu nobenega poročila o tej senzaciji, o kateri so drugi listi pisali na dolgo in široko. Dopisnika pa ta očitek ni spravil iz ravnotežja. Hladnokrvno je odgovoril direktorju lista: »Volitve bodo šele čez mesec dni, sezona pojavljanja svetnikov se torej šele začenja.«

NENAVADEN DOGODEK

V malem turškem pristaniškem mestecu je neki šofer na vijugasti obalni cesti izgubi oblast nad svojim vozilom. Avto je na ovinku podrl ograjo, zaplaval po zraku in pristal na nekem ribiškem čolnu, ki je plul mimo. Ribič je prav tedaj vrgel mrežo, ki pa seveda avtomobila ni mogla zadržati. Čoln in avto sta se potopila, šofer in ribič pa sta srečno priplavala do brega.

PREVELIKA BRZINA VLAKA

Občinski očetje v Gmündu v Zahodni Nemčiji so na eni svojih zadnjih sej razpravljali o brzini lokalnega vlaka proti Hammelburgu. Eden od občinskih očetov je zahteval, da je treba promet na tej progi modernizirati, tako da bo vlak vozil po njej z brzino najmanj 40 km na uro. Tedaj pa je vstal nek drug občinski oče, se potrkal po čelu in dejal: »To je vendar nemogoče, dragi gospod kolega! Kako more doseči vlak brzino 40 km na uro, ko pa je vsa proga od Gmünda do Hammelburga samo 29 kilometrov dolga!«

HUD ZAKONSKI MOŽ

Ker ga je motila pri gledanju televizijske oddaje, je gospod Robertson iz Memphisa (ZDA) zagnal svoji ženi stol v glavo. Nato jo je zgrabil za lase, jo zvlekel v kopalnico in porinil njeno glavo pod vodovodno pipo. Sodnik je spoznal početje tega moža za »neprimerno« in je zakon ločil.

OGLASUJTE V »ZASAVSKEM VESTNIKU«!

Trboveljski Slavčki v Rogaški Slatini

Mešani pevski zbor »Slavčkov« iz Trbovelj se vidno popravlja ter je pokazal od svoje ustanovitve do danes pohvalen napredek. Na povabilo SKUD »Simončiča« iz Rogaške Slatine so se trboveljski Slavčki odzvali ter priredili v zdraviliški dvorani v Rogaški Slatini samostojen koncert.

Dvorana je bila nabito polna. Spored je obsegal narodne, umetne in partizanske pesmi. Več pesmi so morali pevci ponoviti, med njimi posebno tiste, v katerih poje samospev nekdanja pevka »Trboveljskih slavčkov«, tovarišica Pepca Tomšič-Vidergarjeva.

V imenu SKUD »Simončič« jih je pozdravil član kulturnoumetniškega društva v Rogaški Slatini ter jim izročil v spomin lepo brušeno vazo, v imenu Slavčkov pa se je zahvalil za dobrodošlico tov. Franci Vizovišek ter jim podaril za spomin jamsko svetilko — simbol rudarjev.

Uspel nastop moškega pevskega zbora v Hrastniku

Na novo poživljeni moški zbor SKUD »Aleša Kaple« v Hrastniku je bil zadnje mesece marljivo na delu. Uspehe svojega prizadevanja je pokazal na samostojnem koncertu preteklo soboto zvečer v domu TD »Partizan« v Hrastniku. Moški pevski zbor, ki je nastopil pod vodstvom dirigenta Lojzeta Podlogarja, šteje 36 mož, kot gost pa je sodelovala solistka Nada Podlogarjeva. Koncert je imel tri dele, in sicer partizanske pesmi, solo nastop Nade Podlogarjeve ter narodne pesmi.

Občinstvo, ki je dvorano TD Partizana zasedlo polnoštevilno, je bilo s koncertom zelo zadovoljno, zlasti pa je ugajal še nastop domačinke Nade Podlogarjeve. Pevski zbor se je pokazal kot homogena celota, primanjkuje mu le še dobrih tenorjev, ki jih bo mogoče nadomestiti.

Bil je lep večer slovenske pesmi. Vsi navzoči so bili zadovoljni.

Rojstva, poroke in smrti v okraju Trbovlje

V trboveljskem okraju se je v aprilu t. l. rodilo 86 otrok, umrlo pa je 61 ljudi. Poročili pa so se sledeči:

V Trbovljah: Aleksander Knaflič, rudn. inženir, z Marijo Fritz, otroško negovalko; Martin Jazbec, ključavničar, s Stanislavo Makše, delavko; Stanislav Lopan, delavec, z Marijo Dežman, delavko; Božidar Andrejaš, sobni slikar, z Ano Hrušovar, del.; F. Zagorc, ključavničar, s Hedviko Stošicki, delavko; Zvonko Komar, rudar, z Alojzijo Mlinar, trg. pomočnico; Josip Cestnik, rudar, z Angelo Gorobinko, delavko; Rudi Gopfert, šofer, z Olgo Marolt, gospodinjo; Ivan Rupnik, ključavničar, z Anico Hrušovar, šiviljo; Karel Gorenc, rudar, z Nežo Razboršek, krojačico; Ladislav Tomšič, ključavničar, z Margareto Železnik, delavko; Konrad Kantužar, električar, z Marijo Tomšič, gospodinjo; Stanko Tomažin, rudar, z Ljudmilo Mak, prodajalko; Ivan Jelen, uslužbenec, z Danijelo Kos, uslužbenko; Franc Medved, dimnikar, z Marijo Kolman, delavko; Vinko Rozman, čevljar, z Ivanko Šmid, delavko; Karel Marko, urar, z Marijo Frajle, delavko; Stanislav Grivec, sobni slikar, z Ano Štumpf, trgov. pomočnico; Josip Planko, rudar, z Rozamarijo Škobrne, kurirko; Ivan Krafogel, rudar, z Anico Jurešič, delavko; Daniel Grobin, livar, z Danico Žunk, delavko; Rudolf Hvala, rudar, z Rozalijo Jerman, šiviljo; Alojz Sajovec, rudar, s Slavico Knific, gosp. pomočnico; Franc Andrini, rudar, z Antonijo Zagožan, vdov. Žilnik, gospodinjo; Leon Nara, glav, rudar, z Marijo Senišar, delavko; Franc Dolničar, trafikant, z Ano Klemenčič, gospodinjo; Anton Strle, tesar, z Jožefo Planinšek, delavko; Alojz Medvešek, rudar, z Marijo Opara, gosp. pomočnico.

V Hrastniku: Karel Kotar, delavec, z Jožefo Baškovič, delavko; Franc Marinc, rudar, z Evo Škobrne, gospodinjo; Martin Rotar, kmet, z Anico Stros, polj. delavko; Anton Bratuša, rudar, z Marijo Guzej, gospodinjo, Alojz Kovač, pek. mojster, z Jadvigo Hudi, žigosarko; Ivan Šarlah, radiotelegrafist, z Marijo Jager, steklobrusilko; Anton Kovač, delavec, z Marijo Tepina, delavko; Silvester Sladič, steklar, z Ano Uldrijan, delavko; Marijan Seme, rudar, z Angelo Zupan, nameščenko; Alojz Hriberšek, rudar, z Ljudmilo Krajšek, gospodinjo; Anton Klemen, ključavničar, z Marico Bukšič, roj. Jazbinšek, nameščenko.

V Zagorju: Franc Lovrač, šofer, z Jožefo Jerman, delavko; Valentin Izlakar, šofer, z Marijo Reberšek, delavko; Franc Eleršič, delavec, z Rozalijo Potočnik, delavko; Miroslav Borišek, rudar, s Frančiško Potočnik, delavko; Jože Izlakar, rudar, z Amalijo Hiršel, delavko; Albert Uršič, rudar, z Angelo Bokal, gosp. pomočnico.

V Radečah: Maks Knavs, šofer, z Vido Žniderščič, učiteljico; Alojz Povše, posestnik, z Julijo Krošelj, gosp. pomočnico.

V Lokah-Kisovcu: Zvonko Groznik, strojnik, z Ivano Zupan, delavko.

Loka pri Zid. mostu: Franc Vidrih, polj. delavec, z Bernardo Rasberger, gosp. pomočnico.

Dol pri Hrastniku: Vinko Draksler, polj. delavec, s Terezijo Zajc, nameščenko; Bogomir Mastnak, ključavničar, z Ano Hauptman, delavko.

V Podkumu: Albin Grom, kmet, s Stanislavo Ribič, delavko; Franc Završnik, šofer, z Julijo Čop, trg. pomočnico.

OBJAVE

POZOR

Kdor je našel na tržnem prostoru ali v bližini delavnice kljunasto merilo (šubler), ali opazil, da ga je kdo pobral, dobi 5000 din nagrade. Sporočiti v upravi lista.

PRODAM

nekaj zobnega zlata. — Trbovlje I., Loke 55.

Službo dobijo kurirji in kurirke, stari nad 20 let. — Ponudbe poslati na tajništvo MLO Zagorje.

Oddamo v najem brivnico proti dosmrtnemu užitku. Roškar, brivec, Trbovlje.

NEDELJSKA ZDRAVNIŠKA SLUŽBA

Od 24. maja opoldne do 26. maja zjutraj dr. Virgil Krasnik v bolnišnici.

Pleskarska podjetja in obrtniki – pozor!

Podjetje »Cegrad« v Celju — Lava 42 razpisuje obrtno licitacijo za pleskanje železnega mostu preko Save v Radečah v izmeri 3000 kvadratnih metrov.

Interesenti naj dvignejo osebne pogoje, popis del in obrazec ponudbe do 30. maja pri podjetju. Pismene ponudbe je vposlati do 7. junija t. l. na »Cegrad« v Celju — Lava 42.

Izdaja Okrajni odbor OF Trbovlje. Urejuje uredniški odbor. Odgovorni urednik Stane Šuštar. Tisk Tiskarne »Ljudske pravice« v Ljubljani. Naslov uredništva in uprave: Trbovlje, uprava rudnika Trbovlje Hrastnik. Telefon št. 54. — Račun pri podružnici Narodne banke v Trbovljah št. 614-90332-3. — List izhaja vsak četrtek. — Rakopisov ne vračamo; prispevki za list morajo biti v uredništvu najkasneje vsako nedeljo zjutraj. — Mesečna naročnina 20 din, četrtletna 60 din, polletna 120 din, celoletna 240 din. — Posamezna številka na 4 straneh stane v kolportaži 5 din, na 6 straneh pa 6 din.

GOSTIŠČA V SOCIALISTIČNEM ZAKUPU ČLANI ZDRUŽENJA GOSTINSKIH OBRATOV OKRAJA TRBOVLJE

vas vabijo na obisk svojih gostinskih obratov, kjer boste postreženi z dobro kapljico, pa tudi za prigrizek je vedno preskrbljeno:

KURNIK FRANC, Trbovlje-Gabersko
PUST TINKO, Trbovlje II (pri Špancu)
KRAMER ALOJZIJA, Trbovlje-Retje
ŠTIGLIC JOŽEFA, Radeče
NOVAK CIRIL, Dole pri Litiji
ZUPANČIČ GAŠPER, Čolniše
SMODIŠ MARIJA, Dobovec
BIRTIČ KAROLINA, Hrastnik
MALOVRH MARIJA, Hrastnik
DRAKSLER JUSTINA, Dol pri Hrastniku

Prav tako vas vabijo na obisk naslednje gostilne na področju mestne ljudske občine Trbovlje:

KLENOVŠEK MARIJA, Trbovlje II (tujske sobe)
KAVŠEK LEON, Trbovlje (pri Dimniku)
KLANČIŠAR IVANA, Trbovlje-Klek
KRANER PAVLA, Trbovlje-Klek
KEPA POLDA, Trbovlje-Posetje
DOLINŠEK FANI, Trbovlje (Pod Terezijo)
CRNKOVIČ EMA, Trbovlje (nad klavnico)
ŠUNTAJS NEŽA, Trbovlje, Petelinova vas
TITOVŠEK ROZA, Trbovlje-Dobovec
DOLANC ADALBERT, Trbovlje-Dobovec

Če si želite oddiha in razvedrila ob dobri pijači in jedači, obiščite naše gostinske obrate

Združenje gostilničarjev v Trbovljah